

Izstrādātājs:
SIA Livland Group
Reģ. Nr. 40103754794
adrese: Elizabetes iela 17-8, Rīga
LV-1010
Pasūtījuma Nr. OF/25/276
Projekta Nr. PR434

**“Vēja parku izvietojšanas ierobežojumu izpēte un priekšlikumi
Dienvidkurzemes novada teritorijas plānojumam”**

*Ainavu arhitekta,
telpiskās attīstības plānotāja
Veldze Liepa*

2024

Satura rādītājs

Kopsavilkums.....	4
Ievads.....	6
1. Juridisko dokumentu hierarhija teritoriju plānošanas procesā	10
2. Valsts līmeņa attīstības un politikas plānošanas dokumenti, kuros noteiktas nostādnes piekrastes teritorijas stratēģiskā attīstībā	12
2.1. Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030. gadam.....	12
2.2. Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021. - 2027.gadam	15
2.3. Valsts ilgtermiņa tematiskais plānojums Baltijas jūras piekrastes publiskās infrastruktūras attīstībai	16
2.4. Jūras plānojums 2030	17
2.5. Vides politikas pamatnostādnes 2021.-2027. gadam	20
3.Reģiona līmeņa attīstības un politikas plānošanas dokumenti, kuros noteiktas nostādnes piekrastes teritorijas stratēģiskā attīstībā	22
3.1. Kurzemes plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2015.-2030.gadam	22
3.2. Kurzemes plānošanas reģiona attīstības programma 2021-2027	27
4. Pašvaldības attīstības un politikas plānošanas dokumenti, kuros noteiktas nostādnes piekrastes teritorijas stratēģiskā attīstībā.....	32
4.1. Liepājas valstspilsētas un Dienvidkurzemes novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2035. gadam	32
4.2. Pāvilostas novada teritorijas plānojums 2012.-2024.gadam	34
5. Vēja ģeneratoru izvietojuma ierobežojumi un aizsardzības prasības piekrastes teritorijās	40
5.1.Aizsargjoslu likums.....	40
5.2. Likums par ietekmes uz vidi novērtējumu	40
5.3. Enerģētiskās drošības un neatkarības veicināšanai nepieciešamās atvieglotās energoapgādes būvju būvniecības kārtības likums	41
5.4. Ministru kabineta 30.04.2013. noteikumu Nr. 240 “Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi”	42
6. Esošie apstākļi piekrastes teritorijas daļā.....	45
6.1. “Baltijas jūras piekrastes ainavu identitāte Latvijā” (2014)	45
6.2. Piekrastes teritorijas nozīmīgums	46
6.2.1. Dabas un kultūras mantojuma vērtības piekrastē	46
6.2.2. Reģiona tūrisms	48

6.3. Latvijas meža politika	50
6.4. Sertificēta ainavu arhitekta atzinums Vēja elektrostaciju parka attīstīšana Dienvidkurzemes novadā, Sakas pagastā	51
7. Teritorijas ar īpašiem noteikumiem (TIN) ieteicamā redakcija	54
Izmantoto informācijas avotu saraksts	57

Kopsavilkums

Izpēte veikta saistībā ar Dienvidkurzemes novada teritorijas plānojuma izstrādi, kuras ietvaros, ikvienam ir tiesības īstenot pilsoniskās tiesības, piedaloties teritorijas plānojuma izstrādē, apspriešanā, izteikt un aizstāvēt savas intereses. Izpēte ietver priekšlikumus par Dienvidkurzemes novada teritorijas - Baltijas jūras Kurzemes piekrastes, esošo un potenciālo kultūrvēsturisko vērtību, dabas ainavu, vides un vietējo komersantu darbības aizsargāšanu un saglabāšanu, nosakot teritorijai 5 km un 10 km joslās plānojumu Teritorijas ar īpašiem noteikumiem (TIN) - gar Baltijas jūras piekrasti. Piedāvātā TIN zona sagatavota saskaņā ar 2014. gada 30. aprīļa Ministru kabineta noteikumiem Nr. 240 "Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi" klasifikāciju, kur 5 km zona paredzēta kā ainaviski vērtīga teritorija (TIN5), bet 10 km zona kā vietējas nozīmes kultūrvēsturiskā un dabas teritorija (TIN4).

Teritorijas plānojumam piedāvātie priekšlikumi, līdzsvaroti risina vietējo kopienu intereses dzīvot un attīstīt dabai draudzīgu komercdarbību, saglabājot visas Latvijas interesēm atbilstošu, seno kultūrvēsturisko vidi Kurzemes piekrastes teritorijā, kā arī piedāvā priekšlikumus par vēja parkiem paredzētām zonām, kas nepieciešami Latvijas energoneatkarībai.

Papildus TIN nosacījumiem Teritoriju izmantošanas un apbūves noteikumu vispārīgā daļā ietverami nosacījumi:

1) novada teritorijā atļauts uzstādīt vēja ģeneratorus, izņemot vides un dabas resursu aizsargjoslās, kā arī ainaviski un kultūrvēsturiski aizsargājamās teritorijās (TIN5 un TIN4);

2) aizliegts uzstādīt vēja ģeneratorus, kas pārsniedz 77 metru augstumu, 10 km attālumā no jūras krasta līnijas.

Priekšlikuma galvenie argumenti balstīti tiesību principos - teritorijas attīstības plānošanā ievērot ilgtspējības principu, pēctecības principu, nepārtrauktības principu, integrētas pieejas principu, daudzveidības principu un savstarpējās saskaņotības principu¹:

- Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas, Nacionālā attīstības plāns, reģionālā līmeņa un vietā līmeņa politikas plānošanas dokumenti neparedz vēja ģeneratoru izveidi piekrastes daļā, bet paredz piekrastes teritorijas dabas daudzveidības un izmantošanas līdzsvarotu pieeju. Latvijas piekrastes teritorijām piešķirta prioritāra loma dabas kapitāla saglabāšanā, kā arī vēja enerģijas attīstības veicināšanā.

¹ <https://likumi.lv/ta/id/238807-teritorijas-attistibas-planosanas-likums> // 3. pants

- Izstrādājot Dienvidkurzemes novada teritorijas plānojumu risinājumus, saistoši ir valsts, reģiona un novada attīstības stratēģiskie dokumenti, kas nosaka teritorijas identitāti un ilgtermiņa prioritātes. Teritorijas plānojumā svarīgi ievērot integrētu pieeju, kas apvieno telpisko, tematisko un laika dimensiju, lai panāktu saskaņotu attīstību starp dažādiem pārvaldes līmeņiem (nacionālo, reģionālo un vietējo) un nodrošinātu interešu līdzsvaru starp iesaistītajām pusēm (iedzīvotājiem, uzņēmējiem u.c.).
- Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijā līdz 2030. gadam ir paredzēts, ka piekrastes teritoriju attīstība ir plānojama, ievērojot integrētu pieeju, kas līdzsvaro vides aizsardzību, vietējās kopienas intereses un ekonomisko attīstību. Latvijas piekrastes ekosistēmu un kultūrvēsturisko vērtību saglabāšana ir būtiska ilgtermiņa stratēģijas prioritāte. Tiek izvirzīta nepieciešamība aizsargāt vēsturiskos piekrastes ciemus un dabiskās ekosistēmas, kā arī veicināt piekrastes unikālo identitāti un kultūras mantojuma saglabāšanu
- Vides politikas pamatnostādnes paredz stiprināt piekrastes dabas resursu aizsardzību, īpaši kāpu zonās un mitrājos. Dokumenti vērš uzmanību uz jūras un piekrastes biotopu aizsardzību, veicinot atbildīgu zemes izmantošanu un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu, kas piekrastē ir īpaši būtiska.
- Kurzemes plānošanas reģions ir noteicis piemērotas vietas atjaunojamo energoresursu, īpaši vēja un saules enerģijas, izmantošanai, izvairoties no piekrastes tiešā tuvuma un izvietojot tās elektropārvades līniju tuvumā, līdz pat 15 km attālumā. Stratēģija atzīst, ka piekrastes ainavas vērtība slēpjas ne tikai tās dabiskajā stāvoklī, bet arī sabiedrības uztverē, tāpēc īpaša uzmanība tiek pievērsta minimāli pārveidotām piekrastes teritorijām ar augstām dabas un kultūras vērtībām. Piekrastes zonu, kurā ietilpst kāpas, stāvkrausti, jūra un citi dabas resursi, uzskatāma par nozīmīgu tūrisma un ekotūrisma attīstības vietu. Pašvaldībām ir svarīgi saglabāt šīs publiski pieejamās piekrastes teritorijas, veidojot infrastruktūru un iesaistot vietējās kopienas tās uzturēšanā.
- Stratēģija līdz 2035. gadam Dienvidkurzemes novadā paredz konkrētas zonas, kas ir piemērotas vēja ģeneratoru izbūvei, izvietojot tās tālāk no aizsargājamām dabas teritorijām un kultūrvēsturiskām vietām. Prioritāte tiek piešķirta apgabaliem ar labvēlīgiem vēja apstākļiem, vienlaikus samazinot ietekmi uz piekrastes ciematiem un to iedzīvotājiem.

- Dienvidkurzemes piekrastes meži ir bagāti ar bioloģisko daudzveidību, ko apliecina lielais aizsargājamo teritoriju skaits. Šī dabas daudzveidība ne tikai nodrošina ekosistēmu pakalpojumus, bet arī veicina tūrismu, piedāvājot unikālu dabas un kultūras pieredzi, kas stimulē vietējo ekonomiku. Saglabājot dabiskās pludmales, kāpas un zvejnieku ciemus, tiek sekmēta ilgtspējīga attīstība, kas apvieno dabas aizsardzību ar ekonomiskajiem ieguvumiem nākotnei.
- Meža politikas pamatnostādnes paredz veicināt ekonomiku, saglabājot ekoloģiskās vērtības un uzlabojot likumdošanu ilgtspējīgai mežsaimniecībai. Vēja parku izbūve būtiski mainītu piekrastes ainavu, kas ietekmētu tās dabas un kultūras vērtības.
- Saskaņā ar Aizsargjoslu likumu, piekrastes zonai līdz 5 km attālumam objektīvi ir piemērojami saimnieciskās darbības ierobežojumi, kas nodrošina dabas aizsardzību, saglabājot bioloģisko daudzveidību un piekrastes ainavu.
- 2014. gada 30. aprīļa Ministru kabineta noteikumi Nr. 240 "Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi", nosaka vēja elektrostaciju un vēja parku izvietojumu un paredz, ka Teritorijas plānojumā vai lokālplānojumā var noteikt teritorijas, kurās vēja elektrostaciju būvniecība ir aizliegta.

Ievads

Izpēte ir sagatavota ar mērķi objektīvi izvērtēt vēja parku izvietojuma ierobežojumu noteikšanu piekrastes zonā, atbilstoši teritoriju attīstības plānošanas sistēmai un normatīvajiem aktiem. Izpētes secinājumi ir integrējami priekšlikumos Dienvidkurzemes novada teritorijas plānojuma teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu izstrādei. Izpētē izmantota deduktīvā pētniecības metode ar sistemātisku virzību no plašāka informācijas konteksta uz specifiskāku un detalizētāku izpēti. Apskatīti spēkā esošie normatīvie akti un teritoriju attīstības politikas plānošanas dokumenti, detalizēti izvērtējot piekrastes joslu, lai identificētu valstiskā līmenī noteiktos piekrastes attīstības mērķus un potenciālās izmantošanas iespējas. Piemēram, ja sākotnēji aplūkoti vispārējie vides aizsardzības normatīvi, nākamajā posmā uzmanība tiek pievērsta tiem tiesību aktiem un vadlīnijām, kas regulē konkrētu aktivitāti, piemēram, vēja ģeneratoru izvietojumu piekrastē.

Izpētes uzdevums paredz objektīvi novērtēt dokumentos ietvertos stratēģiskos mērķus un vērtības, lai, izmantojot integrētas plānošanas pieeju, noteiktu, kādi teritorijas izmantošanas ierobežojumi ir samērīgi un ilgtspējīgi Dienvidkurzemes piekrastē, tai skaitā ierobežojumi vēja enerģijas ražošanai.

Izpētes galvenais objekts ir bijušā Pāvilostas novada teritorija, kas piedāvā daudzveidīgu piekrastes vidi un unikālu dabas un kultūrvēsturisko mantojumu. Tomēr izpētes laikā iegūtie secinājumi un novērojumi ir attiecināmi uz visām piekrastes teritorijām Dienvidkurzemes novadā, jo šo teritoriju līdzīgās ģeogrāfiskās un sociālekonomiskās iezīmes ļauj pētījuma rezultātus piemērot plašāk, sniedzot būtisku ieskatu ne tikai reģiona attīstības potenciālā, bet arī iespējamajos izaicinājumos un risinājumos ilgtspējīgas piekrastes kopienas attīstības nodrošināšanā.

Izpētes gaitā izvērtēta nepieciešamība noteikt ierobežojumus 5 km zonā gar piekrasti, ņemot vērā dabas vērtības, ekosistēmu pakalpojumus un vietējo kopienas labbūtību. Izstrādāti priekšlikumi TIN (teritorijas ar īpašiem noteikumiem) tiesību normām, kas iekļaujami teritorijas plānojuma teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos, lai nodrošinātu piekrastes zonu aizsardzību un ilgtspējīgu attīstību.

Izvirzītie uzdevumi:

1. ***Apkopot un analizēt vispārējo tiesisko regulējumu piekrastes teritorijām:*** Apkopot un izvērtēt Latvijas un reģionālos normatīvos aktus, tai skaitā Aizsargjoslu likumu, Vides politikas pamatnostādnes, Latvijas

ilgtspējīgas attīstības stratēģiju 2030 un Latvijas Nacionālo attīstības plānu 2021.-2027. gadam, lai noteiktu piekrastes teritoriju izmantošanas ierobežojumus un dabas aizsardzības prasības.

2. ***Izvērtēt Dienvidkurzemes novada pašvaldības teritorijas plānojumu un apbūves noteikumus:*** Analizēt Dienvidkurzemes novada teritorijas plānojumu un apbūves noteikumus, ņemot vērā Pāvilostas novada teritorijas plānojumu 2012.-2024. gadam un Liepājas valstspilsētas un Dienvidkurzemes novada ilgtspējīgas attīstības stratēģiju līdz 2035. gadam, ar mērķi identificēt pašvaldības noteiktos piekrastes teritoriju izmantošanas nosacījumus un vēja ģeneratoru izvietojanas ierobežojumus.
3. ***Saglabāt un analizēt kartogrāfisko materiālu ierobežojumu noteikšanas zonai:*** Sagatavot kartogrāfisko materiālu, kurā atspoguļoti piekrastes aizsargjoslu zonējumi un ietekmes uz vidi novērtējuma prasības vēja ģeneratoru izvietojšanai, ņemot vērā Kurzemes plānošanas reģiona Ilgtspējīgas attīstības stratēģiju un Valsts ilgtermiņa tematisko plānojumu Baltijas jūras piekrastes publiskās infrastruktūras attīstībai.
4. ***Izstrādāt priekšlikumus Dienvidkurzemes novada teritorijas plānojuma apbūves noteikumiem:*** Balstoties uz analizētajiem dokumentiem un pētījumiem, izstrādāt priekšlikumus teritorijas ar īpašiem noteikumiem (TIN) statusa piešķiršanai piekrastes zonās, nosakot īpašus nosacījumus, kas atbilst Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijai un reģionālajām programmām, lai nodrošinātu piekrastes zonu ilgtspējīgu izmantošanu un aizsardzību pret vēja ģeneratoru ietekmi.

Pētījumā izmantotie teritoriju attīstības plānošanas dokumenti:

- Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2030 (turpmāk – Latvija 2030);
- Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021.-2027. gadam;
- Valsts ilgtermiņa tematiskais plānojums Baltijas jūras piekrastes publiskās infrastruktūras attīstībai;
- Vides politikas pamatnostādnes 2021.-2027. gadam (turpmāk – VPP2027);
- Kurzemes plānošanas reģiona Ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2015.-2030. gadam;
- Kurzemes plānošanas reģiona attīstības programma 2021.-2027. gadam;
- Liepājas valstspilsētas un Dienvidkurzemes novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2035. gadam;

- Pāvilostas novada teritorijas plānojums 2012.-2024. gadam;
- Ministru kabineta rīkojums Nr. 692 "Par Valsts ilgtermiņa tematisko plānojumu Baltijas jūras piekrastes publiskās infrastruktūras attīstībai";
- Natalija Ņitavska "Baltijas jūras piekrastes ainavu identitāte Latvijā", 2014. gads;
- Likumi un Ministru kabineta noteikumi, kas nosaka ierobežojumus vēja parku izvietošanai.

1. Juridisko dokumentu hierarhija teritoriju plānošanas procesā

Teritoriju attīstības plānošanā ir noteikta sistēma, kā savstarpēji integrējami dažāda līmeņa attīstības plānošanas dokumenti, lai plānošana būtu ilgtspējīga, pēctecīga un iekļaujoša. Attīstības plānošanas sistēmas likums ir definējis, ka Attīstības plānošana ir principu, mērķu un to sasniegšanai nepieciešamās rīcības izstrāde nolūkā īstenot politiski noteiktas prioritātes un nodrošināt sabiedrības un teritorijas attīstību.

Ievērojot subsidiaritātes un attīstības plānošanas un normatīvo aktu izstrādes sasaistes principus ir jāņem vērā, ka plānojot novada teritorijas faktisko izmantošanu un izmantošanas ierobežojumus, ir jāņem vērā augstākā līmeņa dokumenti: Latvijas Ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam, Nacionālais attīstības plāns nosaka, Reģionālie attīstības plānošanas dokumenti.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka viens no veidiem, kā sabiedrības interesēs var ierobežot īpašuma tiesības, ir teritorijas plānošana. Teritorijas plānojums ir dokuments, ar kuru normatīvajos aktos paredzētajā kārtībā var noteikt teritorijas un tajā esošo nekustamo īpašumu izmantošanas ierobežojumus, taču šie ierobežojumi attiecināmi tikai uz nākotni.

Teritoriju plānošanā kopumā ir vairāk kā 20 normatīvie akti, kas nosaka ar teritoriju plānošanu saistītus jautājumus. Būtiskākais ir Teritoriju attīstības plānošanas likums, uz kā pamata Ministru kabinets 2014.gada 14. oktobrī ir izdevis noteikumus Nr.628 „Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem” Ministru kabineta 2014.gada 14. oktobra noteikumi Nr. 628 „Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem” un Ministru kabineta 2013. gada 30. aprīļa noteikumi Nr. 240 „Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi” (turpmāk - Noteikumi Nr.240), kas paredz vispārīgās prasības vietējā līmeņa teritorijas attīstības plānošanai, teritorijas izmantošanai un apbūvei, un nosaka teritorijas izmantošanas veidu klasifikāciju.

Ārējo normatīvo aktu juridiskā spēka hierarhija - Ministru kabineta noteikumi ir augstāka juridiska spēka normatīvais akts kā pašvaldību saistošie noteikumi. ***Koliziju (pretrunu gadījumā)*** tiek piemērota tā tiesību norma, kurai ir augstāks juridiskais spēks.

augstāka juridiska spēka tiesību normas kolīzijas gadījumā ar zemāka juridiska spēka tiesību normu *jāpiemēro* augstāka juridiska spēka tiesību norma.

Teritorijas plānošanā tiek ievērots princips, ka noteicošs ir augstāka līmeņa teritorijas plānošanas dokuments. Zemāka līmeņa teritorijas plānojuma dokuments (detālpplānojums) detalizē, bet nedrīkst pēc būtības grozīt augstāka līmeņa teritorijas plānojumu (lokālpplānojumu, teritorijas plānojumu). (Latvijas Republikas Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 2018.gada 9.janvāra spriedums, Lieta Nr. A420511213, SKA-77/2018)

- Piemēram: Biotopu aizsardzības likums paredz saglabāt teritorijā esošus biotopus, pat ja teritorijā ir atļauta apbūves veidošana, ir jārespektē biotopu aizsardzība.

Izstrādājot Dienvidkurzemes teritorijas plānojumu, ir integrējami stratēģiskie valsts, reģiona un novada attīstības plānošanas dokumenti, kas stratēģiski noteikuši vietu identitāti un ilgtermiņa prioritāros uzdevumus. Tāpat, ir svarīgi, ka plānojot teritoriju, tiek ievērota integrēta teritorijas attīstības plānošana, kas paredz koordinētu telpisko, tematisko un laika dimensiju, nodrošinot interešu saskaņotību starp visiem pārvaldes līmeņiem (nacionālo, reģionālo, vietējo) un ieinteresētajām pusēm (iedzīvotājiem, uzņēmējiem, nevalstiskajām organizācijām u.c.), izmantojot konkrētus (finanšu) instrumentus, lai sasniegtu noteiktos mērķus.

2. Valsts līmeņa attīstības un politikas plānošanas dokumenti, kuros noteiktas nostādnes piekrastes teritorijas stratēģiskā attīstībā

2.1. Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030. gadam²

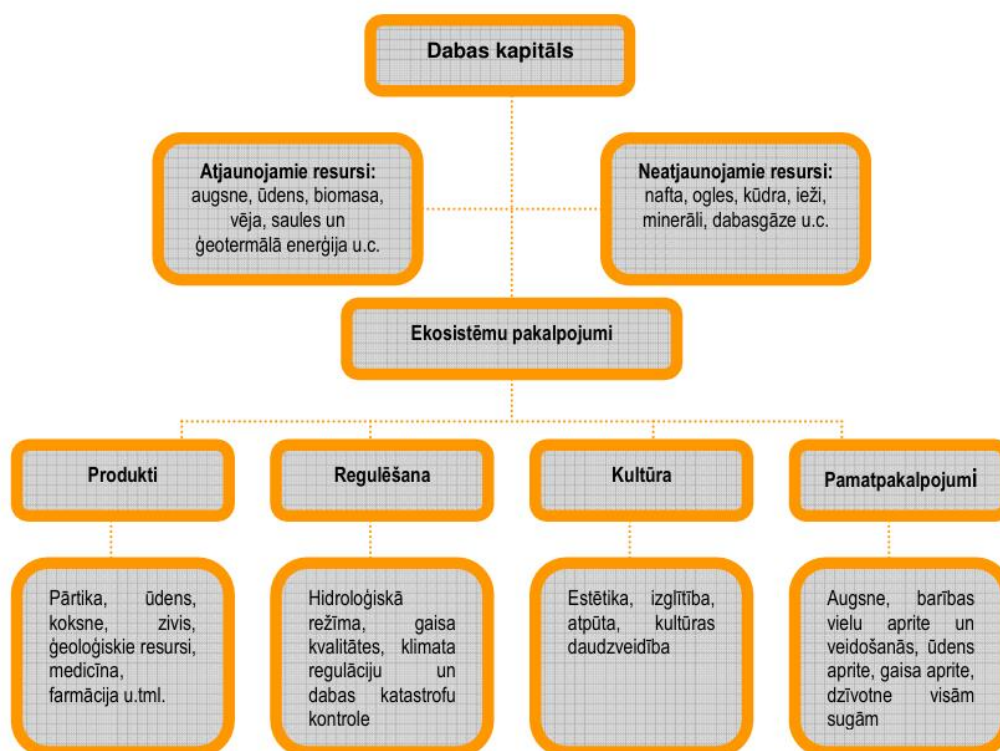
Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija ir hierarhiski augstākais ilgtermiņa attīstības plānošanas dokuments Latvijā, ko Saeima apstiprināja 10.06.2010. Stratēģija nosaka attīstības mērķus, galvenos rīcības virzienus, prioritātes un iesaka risinājumus efektīvai un ilgtspējīgai mūsu rīcībā esošā kultūras, dabas, ekonomikas un sociālā kapitāla izmantošanai, jo īpaši izceļot Latvijas pamatvērtību- cilvēkkapitālu.

Kā viena no prioritātēm tika izvirzīta *Daba kā nākotnes kapitāls*, nosakot kļūšanu par ES līderi dabas kapitāla saglabāšanā, palielināšanā un ilgtspējīgā izmantošanā kā mērķi.

Dabas kapitālu veido ekosistēmu (jūra, mežs, agro u.c.) elementu kopums, kas rada un uztur cilvēces eksistencei nepieciešamus dabas resursus un ekosistēmu pakalpojumus. Tas nodrošina ne tikai cilvēku apgādi ar pārtiku, mājokli, tīru ūdeni un gaisu, bet ir arī būtisks drošības, kultūras, veselības un cilvēku brīvības priekšnosacījums. Dabas kapitāls ne vienmēr ir aizstājams ar citām kapitāla formām, un tā samazināšanās var būt neatgriezeniska. Pašlaik Latvija ir viena no ES līderēm biomasas izmantošanas un bioloģiskās daudzveidības ziņā. Vairāku Eiropā un pat pasaulē apdraudēto sugu Latvijas populācija veido būtisku daļu no globālās populācijas, piemēram, mazais ērglis un grieze. Latvijas dabas kapitāla īpatsvars un sasniegtais dabas kapitāla saglabāšanā uzliek par pienākumu Latvijai būt ES valstīm par paraugu dabas kapitāla apsaimniekošanā arī pēc jauniem attīstības izaicinājumiem.

² Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030. gadam [Microsoft Word - Latvija2030](#)

Dabas kapitāls - resursi un pakalpojumi

1.att. Dabas kapitāls – resursi un pakalpojumi³

Stratēģija norāda, ka svarīga daļa no dabas kapitāla resursu izmantošanas nenoliedzami ir atjaunojamo resursu izmantošana (skat. 1.att.). Vēja enerģijas parku būvniecība ir kļuvusi par svarīgu Latvijas ilgtspējīgas enerģijas attīstības sastāvdaļu, un šī tendence ir gandrīz neizbēgama, ņemot vērā nepieciešamību pēc atjaunojamiem enerģijas avotiem un apņemšanos mazināt oglekļa emisijas. Lai sekmētu kļūšanu par ES līderi dabas kapitāla saglabāšanā, palielināšanā un ilgtspējīgā izmantošanā kā mērķi, stratēģijā norādītas atjaunojamo resursu teritorijas, kurās īpaši atzīmēta arī plānotā vēja parku izvietošana Baltijas jūras teritorijā. Šāds risinājums ļauj nodrošināt gan efektīvu vēja resursu izmantošanu, gan vides un ainavas aizsardzību, kas ir būtiski ilgtspējīgas attīstības principu ievērošanai (skat. 2.att.).

³ Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030. gadam 44.lpp “Atjaunojama un droša enerģija” [Microsoft Word - Latvija2030](#)

Atjaunojama un droša enerģija

2.att. Atjaunojama un droša enerģija⁴

⁴ Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030. gadam 44.lpp "Atjaunojama un droša enerģija" [Microsoft Word - Latvija2030](#)

2.2. Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021. - 2027.gadam⁵

Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021. - 2027. gadam ir galvenais valsts vidēja termiņa attīstības plānošanas dokuments, ko Saeima apstiprināja 02.06.2020.

Plāns izvirza sešas prioritātes, kur viena no tām ir *Kvalitatīva dzīves vide un teritoriju attīstība* ar rīcības virzienu *Daba un Vide*. *Daba un Vide* izvirza tādus rīcības virziena mērķus, kā dabas resursu ilgtspējīga apsaimniekošana un bioloģiskās daudzveidības saglabāšana.

Lai īstenotu izvirzītos mērķus, ir izstrādāti tādi uzdevumi šo mērķu sasniegšanai, kā:

- Bioloģiskās daudzveidības aizsardzības sistēmas pilnveidošana, izstrādājot bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas mērķus, rādītājus un pasākumus labvēlīga ES nozīmes biotopu un sugu aizsardzības stāvokļa nodrošināšanai Latvijā;
- Bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas pasākumu integrēšana tautsaimniecības nozarēs, īstenojot ilgtspējīgu dabas resursu apsaimniekošanu, vienlaikus nodrošinot bioloģiskās un ainavu daudzveidības aizsardzību;

NAP2027 mērķi, prioritātes, rīcības virzieni un to sasniegšanai izvirzītie uzdevumi kopumā ir virzīti uz integrētu un ilgtspējīgu attīstību visā valsts teritorijā, nosakot katrai nacionālo interešu telpai attīstības akcentus.

Plānā viena no interešu telpām uzskaitīta Baltijas jūras piekraste, kurai noteikti virzieni attīstības perspektīvai līdz 2027. gadam. Tie ietver:

- Piekrastes vienotā dabas un kultūras mantojuma attīstību, Piekrastes plānojuma⁶ īstenošanu, veicot ieguldījumus piekrastes publiskās infrastruktūras tīklā;
- Sadarbību starp piekrastes pašvaldībām, zemes īpašniekiem, plānošanas reģioniem, valsts pārvaldes institūcijām un sabiedrību, īstenojot kopīgus projektus, nodrošinot labu piekrastes pārvaldību un efektīvu projektu realizāciju dabas resursu ekonomiskai un sociālai izmantošanai;
- Uzņēmējdarbībai labvēlīgas vides veidošanu, kas nodrošinātu ekonomisko aktivitāti un nodarbinātības iespējas visā piekrastē, mazinot sezonālās negatīvo ietekmi un balstot to uz tradicionālo un „jauno” ekonomiskās darbības veidu sabalansēšanu ar vides aizsardzības interesēm.

⁵ Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021.-2027. gadam [Par Latvijas Nacionālo attīstības plānu 2021.–2027. gadam \(NAP2027\)](#)

⁶ Par Valsts ilgtermiņa tematisko plānojumu Baltijas jūras piekrastes publiskās infrastruktūras attīstībai [Par Valsts ilgtermiņa tematisko plānojumu Baltijas jūras piekrastes publiskās infrastruktūras attīstībai](#)

Izvērtējot attīstības plāna saturu, secināms, ka būtiski ir ņemt vērā uzsvērtos ekonomiskās attīstības un atjaunojamo dabas resursu izmantošanas sabalansēšanu ar bioloģiskās daudzveidības, dabas un kultūras mantojumu saglabāšanu.

2.3. Valsts ilgtermiņa tematiskais plānojums Baltijas jūras piekrastes publiskās infrastruktūras attīstībai ⁷

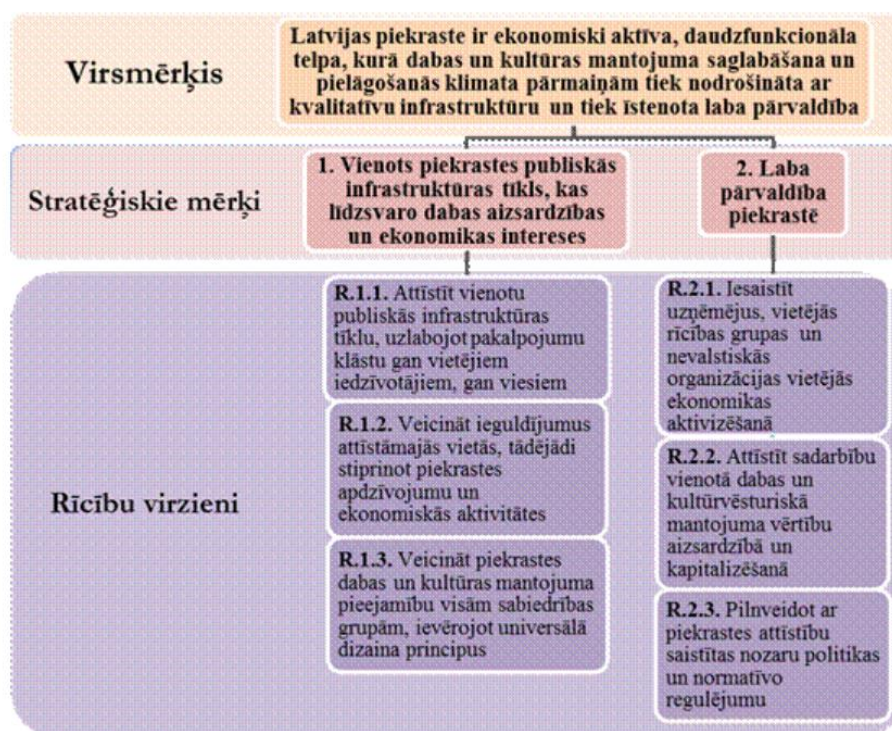
Valsts ilgtermiņa tematiskais plānojums Baltijas jūras piekrastes publiskās infrastruktūras attīstībai ir vadlīniju rakstura teritorijas attīstības plānošanas dokuments visas piekrastes publiskās infrastruktūras tīkla attīstībai ilgtermiņā, fokusējoties uz vienu no piekrastē būtiskākajām ekonomiskās attīstības jomām – tūrisma un rekreācijas attīstību

Latvijas piekraste ir unikāla, daudzveidīga, ilgtspējīga un ekonomiski aktīva telpa ar tīru ūdeni, gaisu, pludmali, mazpārveidotām ainavām un kvalitatīvu dzīves vidi. Piekrastes nozīmīgākā vērtība un attīstības resurss ir piekrastes ainava – vienotais piekrastes dabas un kultūras mantojums. Starptautiskajā nozīmē (skat. 7.attēlu) piekraste ir Latvijas vizītkarte un sadarbības platforma ar pārējām Baltijas jūras reģiona valstīm, jūras un sauszemes saskares vieta ar lielu bioloģisko daudzveidību un augstvērtīgu ainavu, perspektīvs ārvalstu tūristu galamērķis.

Piekraste ir nozīmīga dabas un kultūras mantojuma telpa ar esošajiem un potenciālajiem jūras un sauszemes dabas resursiem, lielām un mazām ostām, savdabīgu apdzīvoto vietu un infrastruktūras tīklu, kā arī visiem Latvijas iedzīvotājiem nozīmīgs atpūtas un tūrisma resurss.

Piekrastes stratēģiskie mērķi un rīcību virzieni (skat. 3.attēlu) turpina iepriekšējos plānošanas dokumentos noteiktos virzienus, ņemot vērā nozaru politikas, to attīstības mērķus un prioritātes, ievērojot starptautiskos (Eiropas Savienības, Baltijas jūras reģiona, OECD), Latvijas, reģionāla un vietēja līmeņa plānošanas dokumentus un kopīgās iniciatīvas.

⁷ Par Valsts ilgtermiņa tematisko plānojumu Baltijas jūras piekrastes publiskās infrastruktūras attīstībai [Par Valsts ilgtermiņa tematisko plānojumu Baltijas jūras piekrastes publiskās infrastruktūras attīstībai](#)

3.att. Piekrastes stratēģiskie mērķi un rīcību virzieni

Izvērtējot plānojumu Baltijas jūras piekrastes attīstībai, secināms, ka, lai līdzsvarotu dabas aizsardzības un ekonomiskās intereses un pilnvērtīgi attīstītu piekrastes publisko infrastruktūru, kā arī veicinātu sabiedrības interešu iekļaušanu plānošanas un īstenošanas procesos nepieciešams atbalstīt vietējo rīcības grupu izstrādāto sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģiju īstenošanu, kurās iekļautas vietēja līmeņa būtiskākās vajadzības.

2.4. Jūras plānojums 2030⁸

Jūras plānojums Latvijas Republikas iekšējiem jūras ūdeņiem, teritoriālajai jūrai un ekskluzīvās ekonomiskās zonas ūdeņiem ir nacionāla līmeņa ilgtermiņa teritorijas attīstības plānošanas dokuments, kurā rakstveidā un grafiski noteikta jūras izmantošana un izmantošanas nosacījumi.

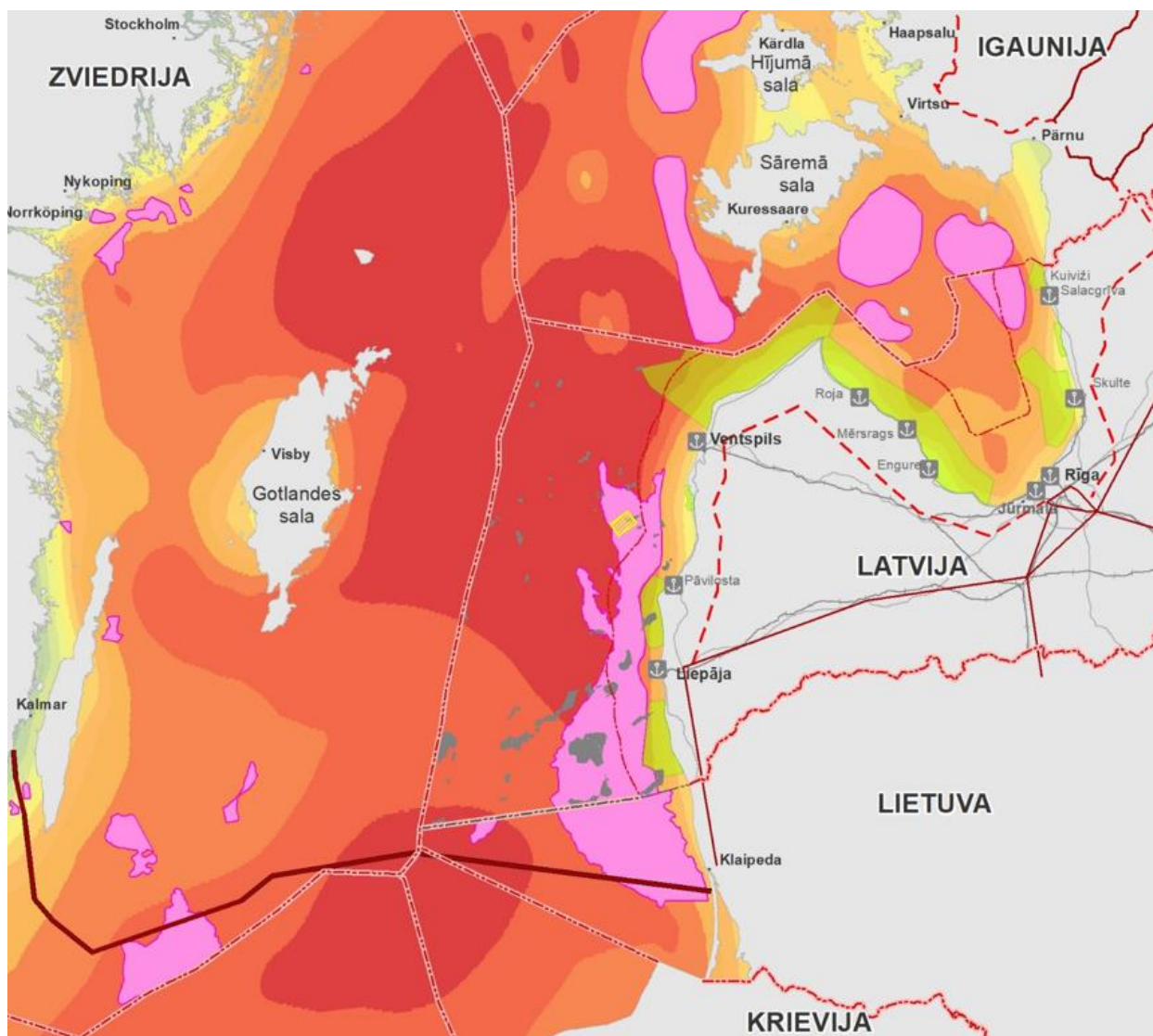
Ņemot vērā Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas dokumentus, kur atzīmēta plānotā vēja parku izvietošana Baltijas jūras teritorijā, tiek vērtēts arī Jūras plānojums Latvijas Republikas iekšējiem jūras ūdeņiem, teritoriālajai jūrai un

⁸ Valsts ilgtermiņa tematiskais plānojums Baltijas jūras piekrastes publiskās infrastruktūras attīstībai <https://tapis.gov.lv/tapis/lv/downloads/35855>

ekskluzīvās ekonomiskās zonas ūdeņiem, kas ir nacionāla līmeņa ilgtermiņa teritorijas attīstības plānošanas dokuments, kurā rakstveidā un grafiski noteikta jūras izmantošana un izmantošanas nosacījumi. Plānojumā, noteiktas vēja parku izvietošanai piemērotās teritorijas. (skat. 4.att.).

Pēc AS “Augstsprieguma tīkls” elektropārvades infrastruktūras attīstības plāniem un elektropārvades tīklā “Kurzemes loks” projekta realizācijas, elektropārvades tīklā būs iespējams nodot līdz pat 800 MW saražotās elektroenerģijas, tāpēc teorētiski VES, atbilstoši mūsdienu tehnoloģijām un drošības nosacījumiem (8 MW vēja ģeneratorus izvietojot vismaz 4 un 6 spārnu diametru⁹ attālumā vienu no otra 10x10 režģī), minimālā nepieciešamā platība ir vismaz ~61,4 km², kas atbilstoši mērogam attēlots 4. attēlā.

⁹ Atbilstoši Apvienotās Karalistes vadlīnijām par atstatumiem starp vēja turbīnām, kas pieejamas (angļu valodā): https://www.planningni.gov.uk/de/index/policy/planning_statements_and_supplementary_planning_guidance/pps18/pps18_annex1/pps18_annex1_wind/pps18_annex1_technology/pps18_annex1_spacing.htm

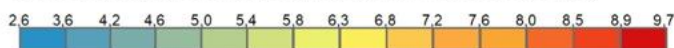
APZĪMĒJUMI

Potenciālie enerģijas resursi Baltijas jūrā

Vēja parku izvietojšanai piemērotās teritorijas (SE, EE, LT, LV), neņemot vērā kuģošanas u.c. nozaru intereses

Iespējamās ogļūdeņražu iegulas (LV)

Vidējais vēja stiprums 2007.-2013. gadā, m/s (MIG* modelēšanas dati)

Potenciālā enerģijas pārvades infrastruktūras attīstība

Paredzama elektrotīklu izveide līdz 2020. g. (LV; EE)

Potenciālā 800 MW vēja parka minimālā platība

Teorētiska 800 MW vēja parka iespējamais shematiskais novietojums Baltijas jūrā un minimālā nepieciešamā platība (~61,4 km²)

Papildinformācija

Esošās virszemes 330 kV elektrolīnijas, shematiskais attēlojums (LV; EE)

NordBalt (Zviedrija-Lietuva) elektropārvades kabelis jūrā

Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas Latvijas jūras ūdeņos (Natura 2000)

Ostas

Galvenie autoceļi

Dzelzceļš

Ekskluzīvās ekonomiskās zonas un valsts robeža Latvijas-Lietuvas jūras robežlīnijas nav stāties spēkā

Teritoriālās jūras robeža (HELCOM, LJA dati)

Latvijas-Lietuvas jūras robežlīnijas nav stāties spēkā

Sauszeme

© 2018. gadā sagatavoja Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
 Datu avoti:
 HELCOM, Natural Earth
 SE: Svenska kraftnät, Swedish energy agency
 EE: Estonian Marine Institute, University of Tartu, Estonian Land Board
 LV: Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
 Vēja ātrumi: Polijas Gdanskas jūras institūts / Maritime Institute in Gdansk (MIG)

4. att. Teritorijas jūrā ar piemērotiem apstākļiem vēja enerģijas ražošanai

2.5. Vides politikas pamatnostādnes 2021.-2027. gadam¹⁰

Ņemot vērā Latvijas Nacionālā attīstības plānā izvirzītos uzdevumus bioloģiskās daudzveidības aizsardzības un saglabāšanas mērķiem, vērtētas vides politikas pamatnostādnes, kurā novērtēts esošais stāvoklis Latvijā un izvirzīti mērķi dabas aizsardzībai.

Dokumenta politikas mērķi izriet no NAP2027 stratēģiskajiem mērķiem un vides aizsardzības prioritātēm, tie ir:

- 1) Virzīties uz klimatneitralitāti un klimatnoturīgumu;
- 2) Veicināt ilgtspējīgu resursu izmantošanu un pāreju uz aprites ekonomiku;
- 3) Saglabāt un atjaunot ekosistēmas un bioloģisko daudzveidību;
- 4) Samazināt piesārņojumu.

Ņemot vērā, ka pēdējā desmitgadē bioloģiskās daudzveidības stāvoklis Latvijā turpināja pasliktināties, par ko liecina gan ES nozīmes sugu aizsardzības stāvoklis Latvijā, kas laika posmā no 2013. gada līdz 2019. gadam visām sugu grupām saglabājās pārsvarā nelabvēlīgs, gan tas, ka nozīmīgu slodzi uz bioloģisko daudzveidību veido ūdens un gaisa piesārņojumu ar biogēnajiem elementiem, VPP2027 bioloģiskās daudzveidības jomā tiek izvirzīti sekojoši divi apakšmērķi:

- Bioloģiskās daudzveidības, tajā skaitā īpaši aizsargājamo sugu un biotopu, un vērtīgo ainavu saglabāšana.
- Dabas kapitāla saglabāšana un pārvaldība, kas ietver ekosistēmu pakalpojumus, degradēto teritoriju atjaunošanu un dabas kapitāla izmantošanu ekonomikā

Izvērtējot, pamatnostādnes secināms, ka bioloģiskās daudzveidības stāvoklis pasliktinās un nepieciešams veikt attiecīgās darbības vides aizsardzībai, lai uzlabotu esošo situāciju, kā piemēram, saudzējot zonas, kuras ir īpaši jutīgas. Izvērtējot dokumentu, konstatēts, ka tajā nav vērtēta atjaunojamās vēja enerģijas loma vides kontekstā.

Secinājumi

- Politikas plānošanas dokumenti definē valsts attīstības mērķus un prioritātes, kuru sasniegšanai tiek veiktas izmaiņas normatīvajos aktos, un, kuru ievērošana ir obligāta pašvaldības attīstības plānošanas dokumentu izstrādē un teritoriju attīstības īstenošanā.

¹⁰ Vides politikas pamatnostādnes 2021.-2027. gadam
<https://polsis.mk.gov.lv/api/file/file366792529853054060.docx>

- Balstoties uz Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijā līdz 2030. gadam un citiem piekrastes attīstībai nozīmīgiem plānošanas dokumentiem izvirzītajiem mērķiem, var secināt, ka piekrastes teritoriju attīstība ir plānojama, ievērojot integrētu pieeju, kas līdzsvaro vides aizsardzību, vietējās kopienas intereses un ekonomisko attīstību.
- Latvijas piekrastes ekosistēmu un kultūrvēsturisko vērtību saglabāšana ir būtiska ilgtermiņa stratēģijas prioritāte. Tiek izvirzīta nepieciešamība aizsargāt vēsturiskos piekrastes ciemus un dabiskās ekosistēmas, kā arī veicināt piekrastes unikālo identitāti un kultūras mantojuma saglabāšanu.
- Stratēģija līdzsvaro tradicionālās un modernas ekonomiskās aktivitātes piekrastē, atbalstot tūrisma un atjaunojamās enerģijas attīstību. Tiek veicināta uzņēmējdarbība, kas piekrastes zonā nodrošina nodarbinātību un uzlabo vietējo iedzīvotāju dzīves apstākļus, vienlaikus samazinot vides degradāciju.
- Publiskā piekļuve piekrastei, pludmalēm un rekreācijas objektiem tiek uzskatīta par prioritāti, un ir plānots veikt investīcijas, lai uzlabotu piekrastes infrastruktūru, piemēram, piekļuves ceļus un tūrisma objektus, vienlaikus ievērojot dabas aizsardzības prasības.
- Piekrastes teritoriju plānojumos ir jāiekļauj risinājumi jūras krasta erozijas un klimata pārmaiņu negatīvās ietekmes mazināšanai. Tiek plānots izstrādāt preventīvus pasākumus, lai aizsargātu piekrastes zonas no erozijas, kā arī saglabātu dabas vērtības un infrastruktūru pret klimata izmaiņām.
- Dokumenti uzsver nepieciešamību iesaistīt vietējās kopienas, zemes īpašniekus un citas ieinteresētās puses kopīgu projektu īstenošanā. Tas veicina atbildīgu resursu izmantošanu un ilgtspējīgu teritoriju pārvaldību, piemēram, izmantojot sabiedrības izpratni par piekrastes dabas un kultūras vērtībām.
- Vides politikas pamatnostādnes paredz stiprināt piekrastes dabas resursu aizsardzību, īpaši kāpu zonās un mitrājos. Dokumenti vērš uzmanību uz jūras un piekrastes biotopu aizsardzību, veicinot atbildīgu zemes izmantošanu un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu, kas piekrastē ir īpaši būtiska.

3.Reģiona līmeņa attīstības un politikas plānošanas dokumenti, kuros noteiktas nostādnes piekrastes teritorijas stratēģiskā attīstībā

3.1. Kurzemes plānošanas reģiona Ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2015.-2030.gadam¹¹

Ilgtspējīgas attīstības stratēģija ir ilgtermiņa teritorijas attīstības plānošanas dokuments, kas atbilstoši tika vērtēts, izstrādājot Dienvidkurzemes teritorijas plānojuma priekšlikumu. Tajā ir noteikts plānošanas reģiona ilgtermiņa attīstības redzējums, stratēģiskie mērķi, prioritātes un telpiskā attīstības perspektīva.

Kurzemes reģiona ilgtermiņa attīstības mērķi, prioritātes un rīcības ir integrētas – akcentējot pārnozaru rīcības, kas centrētas uz cilvēku un sabiedrības lomu. Īpašu uzmanību vēršam uz stratēģijā aprakstītajām ainavu vērtībām un to noteicošajiem faktoriem, uzsverot, ka ainavu vērtību nenosaka tikai aizsardzības statuss vai vērtējums materiālā izpausmē. Bieži vien tā ir sabiedrībā sakņotas pārmantotas sapratnes par to, kas ir pieņemami, skaisti, iederīgi, lietišķi – nepieciešami. Kurzemes vērtības ir maz pārveidotā piekraste, ietverot visu tās dažādību, jūra, kam ir liels attīstības potenciāls, upes un ezeri, kam ir tūrisma potenciāls, ģeoloģiskie objekti, kam ir izziņas, estētiska un ainavas īpatnības veidojoša nozīme. Bieži vien nozīme ir ainavu mijai vai gluži pretēji – viendabībai.

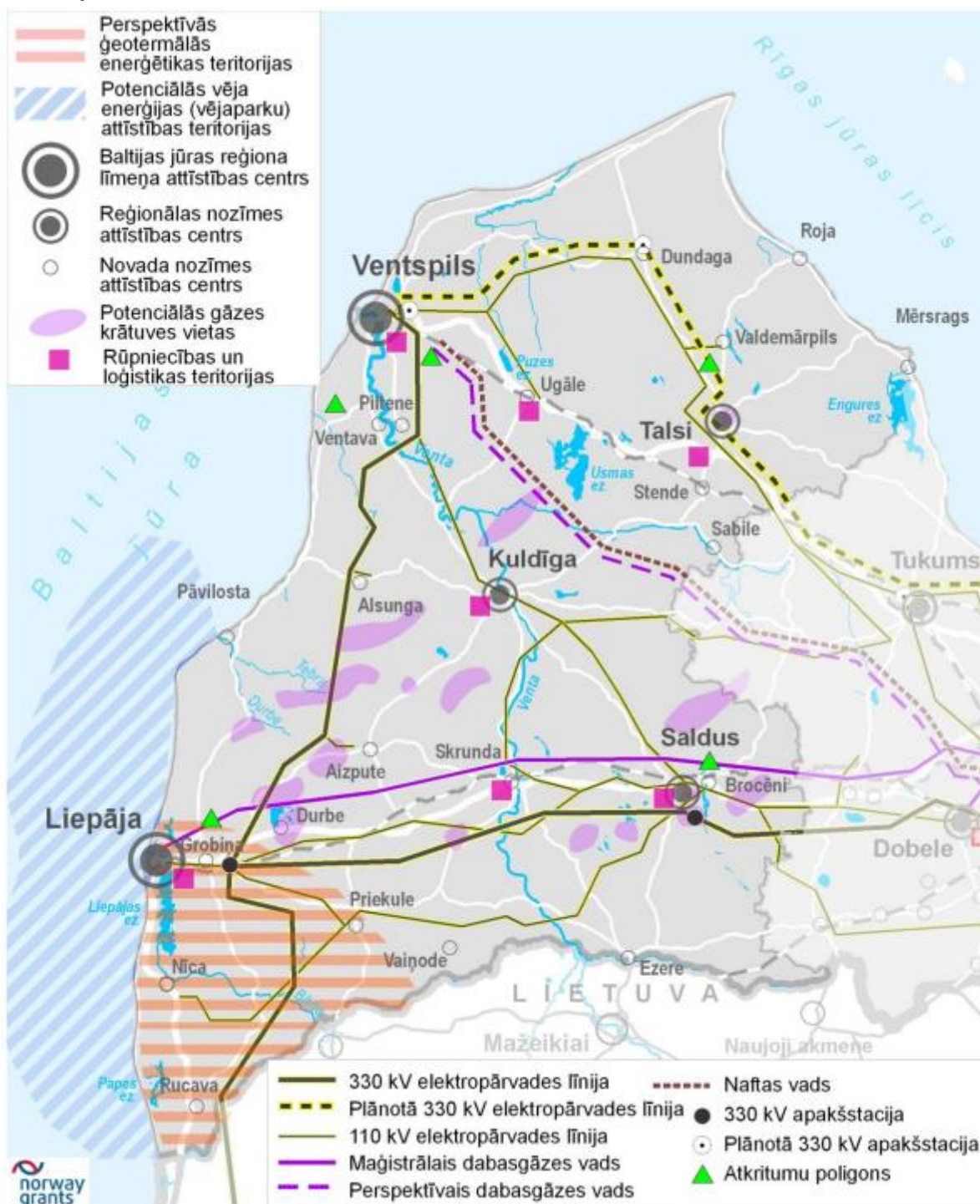
Dabisko ainavu fonu veido daudzveidīgā jūras piekraste, kas ietver ekoloģiski jutīgas teritorijas – kāpu mežus, erozijai pakļautos stāvkrastus, piekrastes purvājus un lagūnu ezerus; piekrastes un iekškontinentālos smiltāju līdzenumus, ko klāj skujkoku meži.

Nemot vērā ainavu veidošanās atšķirības, tiek izceltas šādas ainavu telpas: piepilsētas, pieceļu ainavas, lauku telpas, mežu, piekrastes un pierobežas ainavu telpas, kas prasa īpašu plānošanas attieksmi. (skat. 5.att ; 6.att. ; 7.att.).

Stratēģijā ir identificēts Kurzemes reģiona potenciāls attīstīt dažādas atjaunojamās enerģijas formas, īpaši koncentrējoties uz vēja un saules enerģētiku. Tiek uzsvērts, ka Kurzēmē ir ievērojami vēja enerģijas resursi, īpaši reģiona rietumu un augstieņu teritorijās. Risinot šo potenciālu ir norādītas potenciālās vēja enerģijas

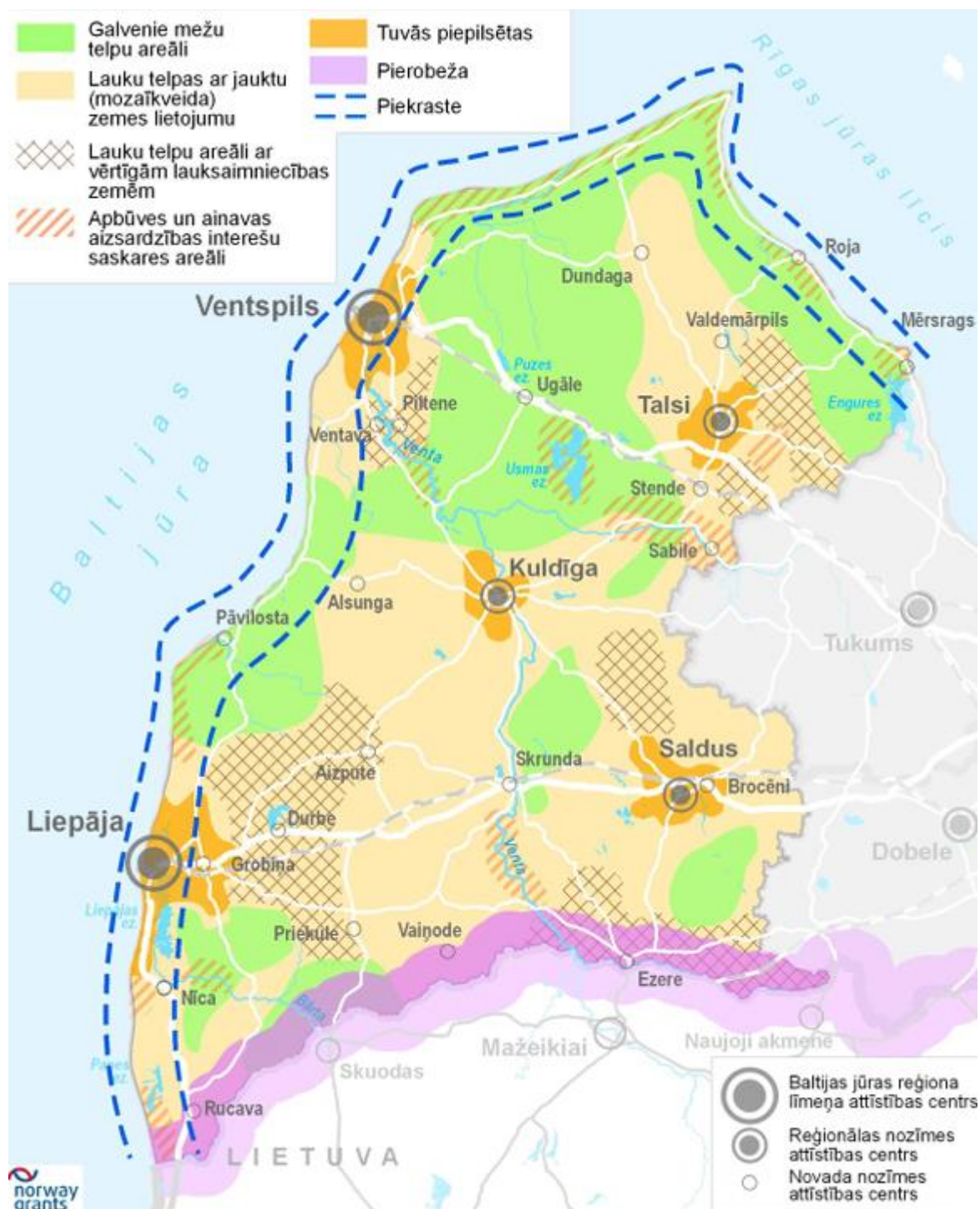
¹¹ Kurzemes plānošanas reģiona Ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2015.-2030.gadam [Kurzeme-2030.pdf](#)

(vējaparku) attīstības teritorijas, kā arī perspektīvās ģeotermālās enerģētikas teritorijas. (skat. 5.attēlu)

5.att. Tehniskā infrastruktūra¹²

¹² Kurzemes plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2015.-2030.gadam 23.lpp. 7.attēls. [*Kurzeme-2030.pdf](#)

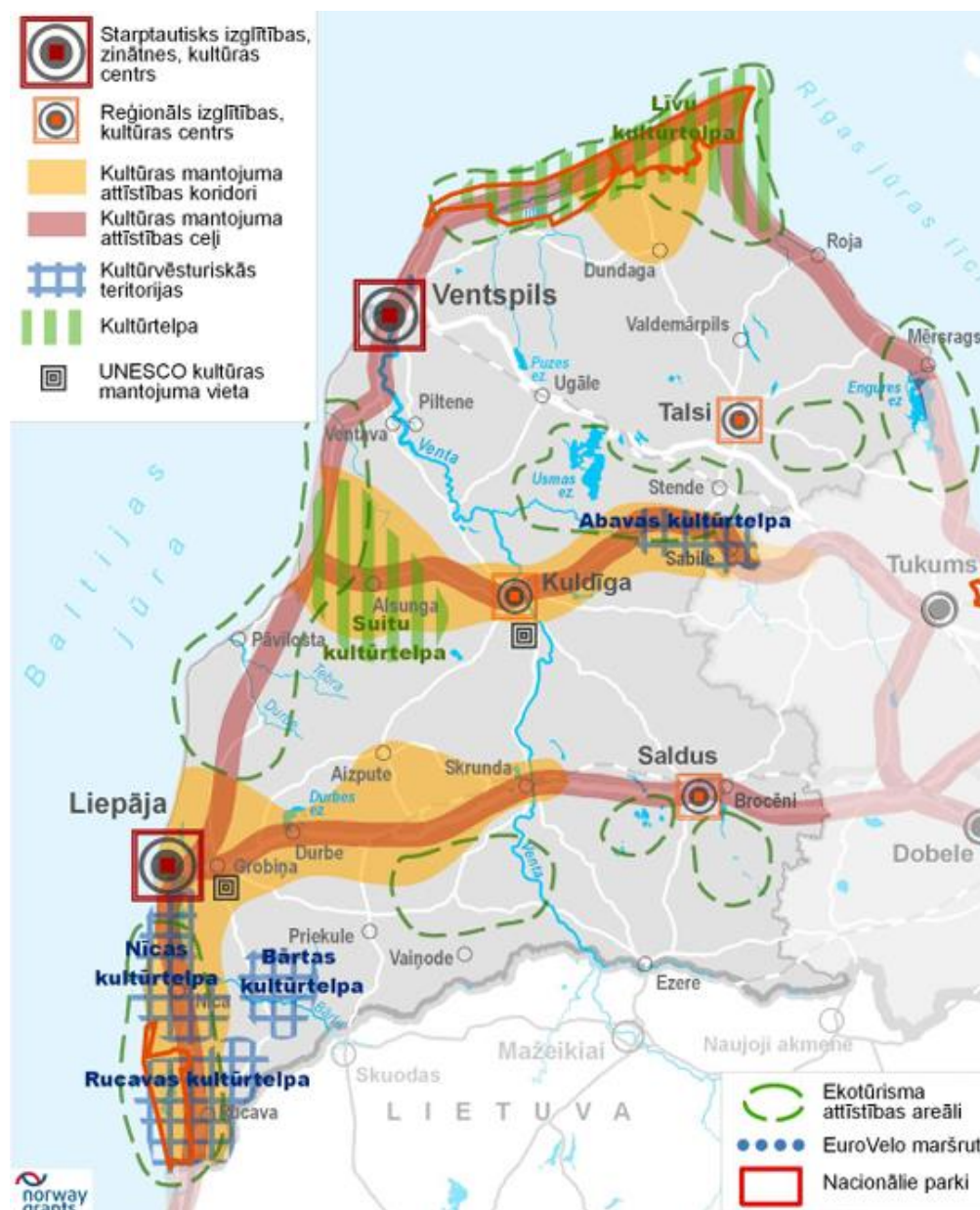
6.att. Lauku telpas struktūra¹³

¹³ Kurzemes plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2015.-2030.gadam 30.lpp. 10.attēls. [*Kurzeme-2030.pdf](#)

7.att. Dabas un ainaviski vērtīgās teritorijas¹⁴

¹⁴ Kurzemes plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2015.-2030.gadam 31.lpp. 11.attēls. [*Kurzeme-2030.pdf](#)

8.att. Kultūras un zināšanu telpas¹⁵

Izvērtējot attīstības stratēģiju, secināms, ka Kurzemes reģionā vēja parku attīstība ir apsvērta kā nozīmīga nākotnes ilgtspējīgas enerģētikas risinājuma daļa, jo īpaši reģiona bagātīgo vēja resursu dēļ. Tomēr ir svarīgi līdzsvarot ekonomisko attīstību un vides vērtību saglabāšanu, kas ietver reģiona unikālās ainavas, dabas un kultūras mantojumu. Lai mazinātu nelabvēlīgu ietekmi uz Kurzemes piekrastes ainavas vērtībām, tostarp ekoloģiski jutīgām vietām, piemēram, kāpu mežiem un stāvkrastiem, pašsaprotama šķiet, stratēģijā noteiktā plānotā vēja parku zona jūras

¹⁵ Kurzemes plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2015.-2030.gadam 33.lpp. 12.attēls. [*Kurzeme-2030.pdf](#)

teritorijā, kas nepieļautu vides degradāciju un valsts līmeņa dokumentos uzsvērtu bioloģisko daudzveidību.

Dienvidkurzemes piekrastes sauszemes daļa ir paredzēta ekotūrisma attīstībai un kā galvenie mežu telpu areāli.

3.2. Kurzemes plānošanas reģiona attīstības programma 2021–2027¹⁶

Atbilstoši Stratēģijai, kas izpētē apskatīta iepriekš, ir izstrādāta Kurzemes plānošanas reģiona attīstības programma 2021.-2027.gadam. Tā detalizēti definē septiņas vidējā termiņa attīstības prioritātes un vienu horizontālu prioritāti, nosaka rīcības virzienus attīstības prioritāšu sasniegšanai un sasniedzamos rezultātus.

Īpaša uzmanība vērsta uz reģiona telpas struktūru, kur vairāk nekā 50% no kopējās platības aizņem mežu zemes. Meža ainavas ir bioloģiski daudzveidīgas, tomēr saimnieciskās darbības intensifikācijas rezultātā novērojamas meža vides izmaiņas. Būtiskākie riski, kas apdraud ne vien mežu masīvu, bet arī mozaīkveida ainavu ar ievērojamu mežu īpatsvaru bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu, ir mežu fragmentācija un traucējumu palielināšana, ko rada ceļu ekspluatācija un pārbūve.

Nenoliedzami vēja parku izbūve un tam nepieciešamās infrastruktūras izveide, kas sevī iekļauj piebraucamos ceļus, kabeļu izbūvi un transformatora apakšstacijas, pasliktinātu esošo reģiona telpas struktūru.

Vērtējot attīstības programmas saturu, svarīgi būtu uzsvērt arī izvirzīto P7 prioritāti "Kultūras potenciāls", kas ietver vairākas svarīgas jomas, tostarp kultūras infrastruktūras attīstību, kultūras mantojuma saglabāšanu, kā arī Eiropas mēroga kultūras mantojuma popularizēšanu. Kultūras mantojuma pētniecība un saglabāšana ir nozīmīgs faktors iedzīvotāju dzīves kvalitātes veidošanā, lai nodrošinātu Kurzemes reģiona dabas un kultūrvēsturisko ainavu, kultūrobjektu, kultūras pieminekļu saglabāšanu.

Tāpat, dokuments izceļ zilo izaugsmi, ko definē kā ekonomikas attīstību, izmantojot jūras un piekrastes dabas resursus, kā arī infrastruktūru un citas priekšrocības, ko teritorijas atrašanās piekrastē sniedz. Kurzemes reģionam ir valstī garākā jūras robeža – 359 km gara jūras piekraste, kas ietver pludmales, stāvkraustus, kāpas, piekrastes ciemus un pilsētas, kā arī bagātīgu dabas un kultūrainavu

¹⁶ Kurzemes plānošanas reģiona attīstības programma 2021–2027 <https://tapis.gov.lv/tapis/lv/downloads/140550>

daudzveidību. Šīs īpašības nodrošina visus nepieciešamos priekšnoteikumus inovatīvas un ilgtspējīgas jūras ekonomikas veiksmīgai attīstībai.

Papildus tam, aktualizējoties prioritātēm par emisiju samazināšanu, ir nepieciešama pāreja uz ilgtspējīgāku un videi draudzīgāku enerģētikas sistēmu. Risinājumi šai problēmai ietver atjaunojamo energoresursu izmantošanu, piemēram, vēja enerģiju, saules enerģiju un hidroelektroenerģiju. Kurzemes reģionā pastāv liels potenciāls iegūt un izmantot vēja enerģiju gan sauszemes, gan jūras apvidos. Dokumentā tiek ģeogrāfiski noteiktas teritorijas vēja parku potenciālajam nolietojumam, kas ir jāņem vērā izstrādājot novada teritoriju attīstības plānošanas dokumentus. (skat. 5.att.)

6.att. Esošās un potenciālās vēja parku teritorijas KPR(KPR)¹⁷

¹⁷ Kurzemes plānošanas reģiona attīstības programma 2021–2027 40.lpp. 21.attēls.
<https://tapis.gov.lv/tapis/lv/downloads/140550>

Secinājumi

- Kurzemes plānošanas dokumenti definē attīstības mērķus un prioritātes, kuru sasniegšanai tiek veiktas izmaiņas normatīvajos aktos, un, kuru ievērošana ir obligāta pašvaldības attīstības plānošanas dokumentu izstrādē un teritoriju attīstības īstenošanā.
- Kurzemes plānošanas reģions ir identificējis piemērotājās vietas atjaunojamo energoresursu, īpaši vēja un saules enerģijas, izmantošanai, un šīs vietas nav tiešā piekrastes tuvumā, bet gan elektropārvades līniju tiešā tuvumā, līdz 15km. Rietumu piekrastes dienvidu daļa ir noteikta kā potenciālā teritorija ģeotermālās enerģijas ieguvei. Šī enerģētikas attīstība ir saskaņota ar ainavas aizsardzību, nepieļaujot tādas saimnieciskas darbības, kas kaitētu ainavas vērtībām un bioloģiskajai daudzveidībai.
- Stratēģija atzīst, ka piekrastes ainavas vērtība nav tikai tās dabiskajā stāvoklī, bet arī sabiedrības uztverē. Tādēļ liela uzmanība tiek pievērsta maz pārveidotām piekrastes teritorijām ar izteiktu dabas un kultūras vērtību. Piekraste ar savām kāpām, stāvkrašiem, jūru un citām dabas vērtībām ir nozīmīga tūrisma un ekotūrisma attīstībai. Pašvaldībām ir prioritāri saglabāt un nodrošināt publiskās pieejamības piekrastes teritorijas, veidojot gan infrastruktūru, gan vietējo kopienu iesaisti tās uzturēšanā.
- Kurzemes reģionam ir izvirzītas astoņas attīstības prioritātes, kas ir vērstas uz cilvēku un sabiedrību, dabas un kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana, kā arī ilgtspējīgu mobilitātes un ekonomikas aktivitāti.
- Stratēģija paredz izmantot jūras un piekrastes resursus ekonomikas attīstībā, ievērojot ilgtspējības principus. Kurzemes piekrastes un jūras teritorijas ir piemērotas inovāciju un ilgtspējīgu ekonomisko modeļu attīstībai, īpaši zilās ekonomikas ietvaros, kas ietver zvejniecību, ūdens resursu pārvaldību un tūrisma attīstību.
- Liela nozīme tiek piešķirta piekrastes aizsargjoslām, kāpu zonām un aizsargājamām dabas teritorijām. Dokumentā ir norādīts, ka publisko teritoriju pieejamības ierobežošana, īpaši pludmales joslās, nav pieļaujama, un jānodrošina dabas vērtību saglabāšana un to harmoniska izmantošana. Šajās zonās nedrīkst veidot jaunas lielas infrastruktūras, lai nesamazinātu ainavas resursu vērtību.

- Stratēģija paredz lokālus aizsardzības pasākumus teritorijās ar noskalošanās riskiem, piemēram, nozīmīgu infrastruktūru pārvietošanu no piekrastes uz iekšzemi. Tas palīdz mazināt erozijas un citu dabas procesu radīto ietekmi uz piekrasti un aizsargāt vietējās kopienas un to ekonomiskos resursus.

4. Pašvaldības attīstības un politikas plānošanas dokumenti, kuros noteiktas nostādnes piekrastes teritorijas stratēģiskā attīstībā

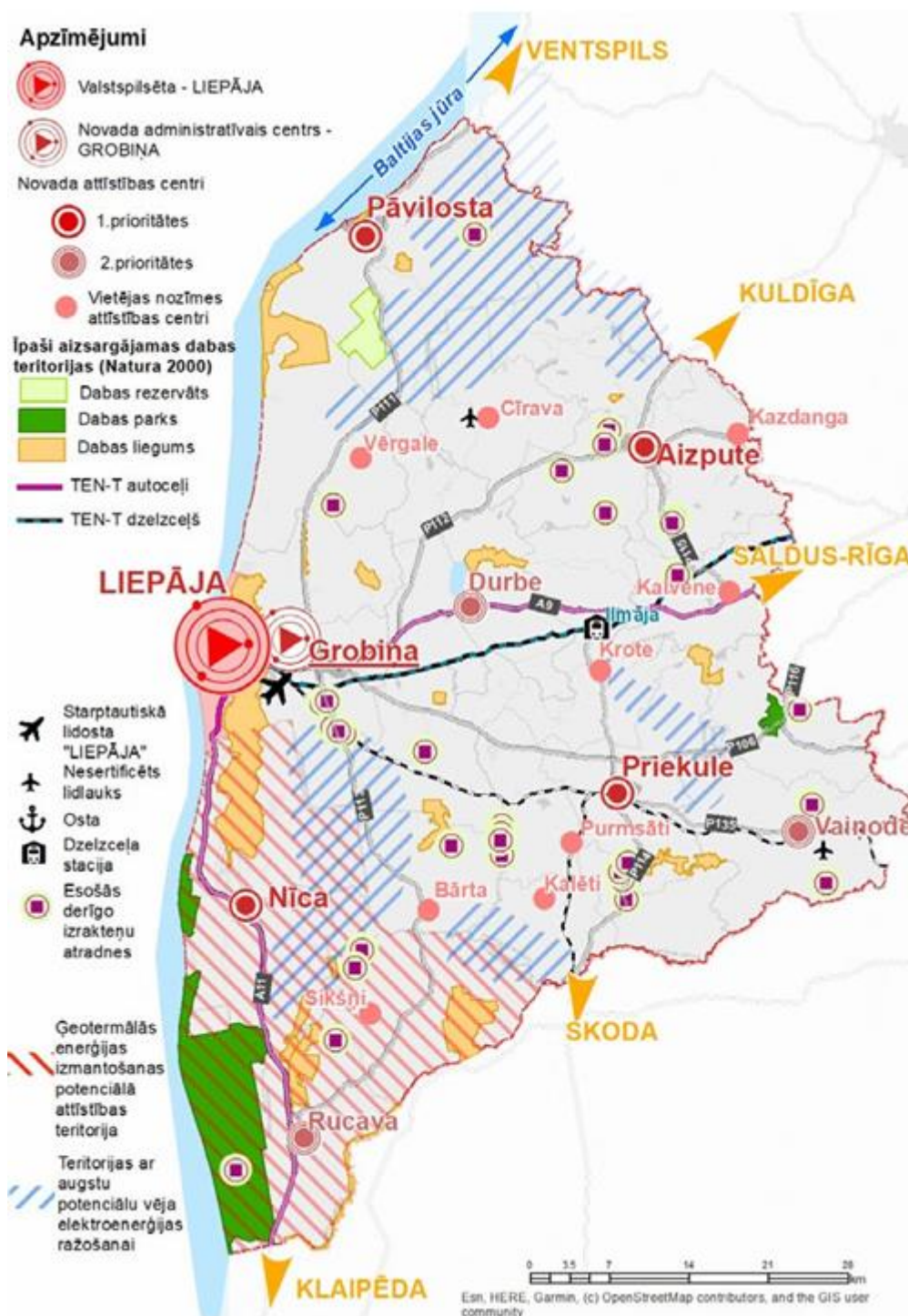
4.1. Liepājas valstspilsētas un Dienvidkurzemes novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2035. gadam ¹⁸

Vietējajā līmeņa teritoriju attīstības plānošanas dokumenti konkretizē novada mērķus, uzdevumus un prioritātes. Teritorijas plānojumā ir integrējami novada stratēģiskie mērķi, tādēļ vērtēti novada stratēģiskie plānošanas dokumenti, kurā piekrastes zonai ir nozīme novada kopējā attīstībā.

Izvērtējot dokumenta saturu, ir redzams, ka stratēģija respektē kultūrvēsturiskās vērtības un dabas daudzveidību. Tā uzsver dabas daudzveidību kā vieno no lielākajām vērtībām. Dabisko ainavu veido daudzveidīgā jūras piekraste, kas ietver ekoloģiski jutīgas teritorijas – kāpu mežus, erozijai pakļautos stāvkraustus, piekrastes un iekškontinentālos smiltāju līdzenumus, ko klāj skujkoku meži, augstienes ar auglīgākajām lauksaimniecībā izmantojamām augsnēm. Piekrastes daļā saglabājušies unikāli dabas kompleksi un starptautiski nozīmīgi aizsargājamie biotopi.

Vērtējot stratēģijas saturu, tika pievērsta liela uzmanība vadlīnijām novada prioritāri attīstāmām teritorijām, kuras ir ir gan rakstiski, gan grafiski attēlotas. Dokumentā iekļautā ilustrācija skaidri vizualizē teritorijas ar augstu potenciālu vēja elektroenerģijas ražošanai un ģeotermālās enerģijas izmantošanas potenciālā attīstības teritorija. Vēršam īpašu uzmanību atkāpei no jūras līnijas līdz paredzētai vēja parku izvietojumam. (skat. 6.att.) Šī atkāpe ir nozīmīga, jo tā nodrošina, ka vēja turbīnas neatrodas tieši piekrastē, tādējādi saglabājot iepriekš minētās piekrastes vērtības un vietējo bioloģisko daudzveidību. Vienlaikus šāda izvietojuma stratēģija nodrošina efektīvu vēja izmantošanu, izmantojot optimālos jūras vēja apstākļus, kamēr tiek minimizēta vizuālā un akustiskā ietekme uz piekrastes apdzīvotajām vietām.

¹⁸ Liepājas valstspilsētas un Dienvidkurzemes novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2035. gadam
<https://www.dkn.lv/lv/media/7994/download?attachment>

7.att. Dienvidkurzemes novada prioritāri attīstāmās teritorijas¹⁹

Atsaucoties uz iepriekš minēto, Baltijas jūras teritorijas piekraste tiek uzlūkota kā vērtīgu jūras biotopu un saimnieciskās aktivitātes telpa. Piekrastes ekoloģiski

¹⁹ Liepājas valstspilsētas un Dienvidkurzemes novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2035. gadam 29.lpp 10.ilustrācija <https://www.dkn.lv/lv/media/7994/download?attachment>

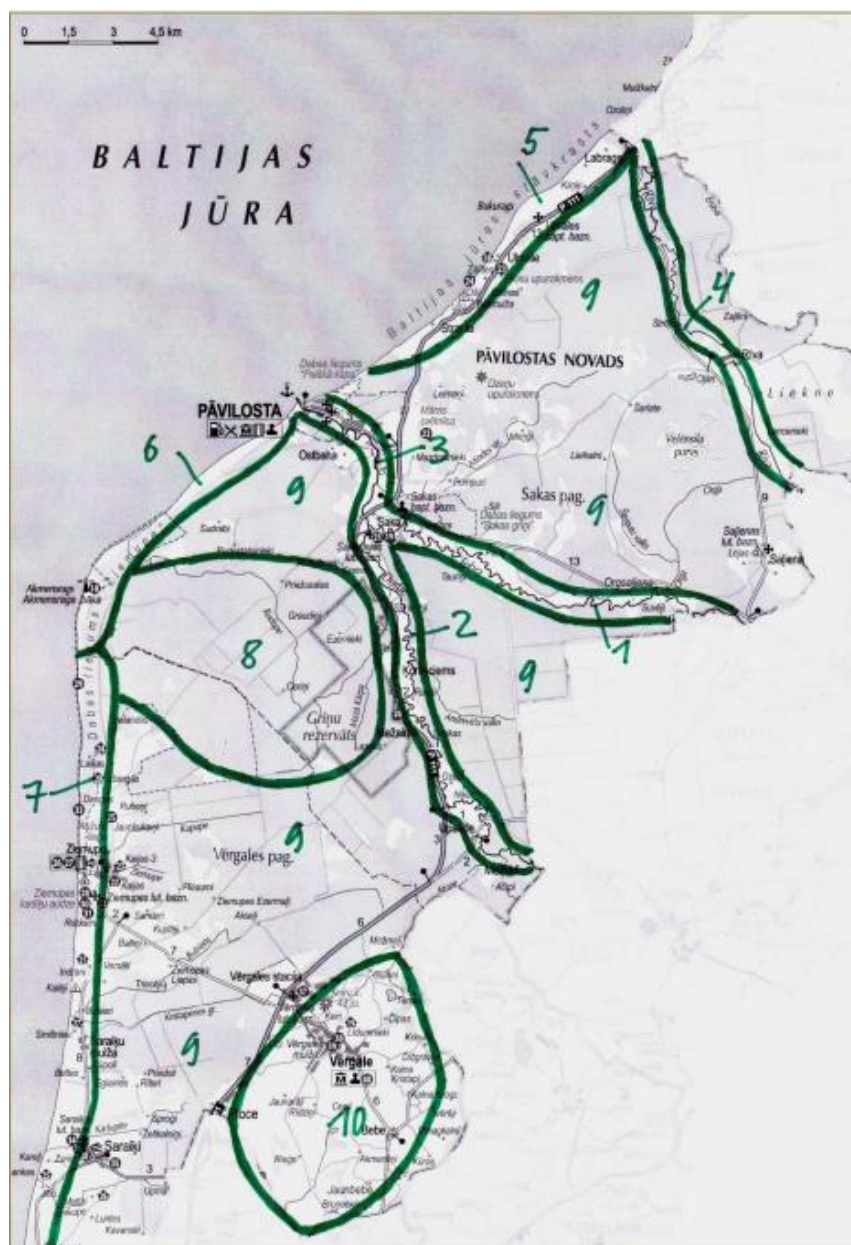
jūtīgo situāciju apdraud apbūves un tūrisma spiediena palielināšanās, tādēļ svarīgi ievērot stratēģijā izvirzītos mērķus un prioritātes, izstrādājot teritorijas plānojumu. Nenoliedzami nepieciešams veicināt enerģijas ražošanu no atjaunojamajiem resursiem – vēja, saules, zemes u.tml., ciktāl tas ir līdzsvarā starp sabiedrības un saimnieciskajām interesēm.

4.2. Pāvilostas novada teritorijas plānojums 2012.-2024.gadam²⁰

Izstrādājot Dienvidkurzemes novada teritorijas plānojumu un ievērojot pēctecības principu, ir vērtēts Pāvilostas novada teritorijas plānojums 2012.-2024.gadam, kas nosaka teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumus, ņemot vērā vietējās kopienas vajadzības, ekonomisko attīstību un dabas aizsardzības prasības. Tas detalizēti izklāsta atļautās, aizliegtās un ierobežotās teritorijas izmantošanas prasības, kā arī paredzētos zonējumus, kas nosaka katras apbūves teritorijas funkciju (piemēram, dzīvojamā, komerciālā, rūpnieciskā u.c. apbūve) un īpašos izmantošanas veidus, piemēram, dabas aizsardzības, kultūrvēsturiskās un publiskās ārtelpas veidošanu.

Raksturojot Pāvilostas novada teritorijas plānojuma saturu, ir redzams, ka tiek respektēta esošā esošās vietas identitāte. Teritorijas plānojuma izstrādē ir izmantota faktoru pieeja, kas pievērš uzmanību tiem dabas apstākļiem vai to raksturlielumiem, kas ietekmē vai nosaka saimnieciskās darbības iespējas vai ierobežojumus, kā arī atstāj tiešu ietekmi ainavās, to telpiskajās aprisēs un vizuālajā veidolā. Teritorijas plānojuma paskaidrojuma rakstā esošās ainavas izvērtējamam ir veltīta nodaļa, kur izstrādāta ainavu tipoloģijā.

²⁰ Pāvilostas novada teritorijas plānojums 2012.-2024.gadam <https://tapis.gov.lv/tapis/lv/downloads/650>

31.attēls. Dabas ainavas Pāvilstas novadā. [A.Melluma, 2012.]

Ir uzsvērts, ka ģeogrāfiskais ainavas tips Kurzemei ir jūras piekrastes ainava, tādēļ jāuzsver šo ainavu rakturojums:

- Jūras Stāvkrasts – sena kultūrainava, šaura josla jūras malā (tās lielākais platums tikai vietām sasniedz 1 km); ģeogrāfiskie apstākļi – novietojums un iespēja pāri klajajiem laukiem un seno viensētu puduriem saskatīt jūru, padara ainavu unikālu Latvijai. Vienlaikus ainava ir ļoti jutīga gan pret dabas stihijām (krasta noskalošana biežajās vētrās, augstā riska pakāpe), gan pret šodien vērojāmām cilvēka darbības izpausmēm (lauku ainavas transformācija apbūves/urbānā ainavā).

- Akmeņraga ainava – pašreiz uztverama kā meža ainava, bet vēsturiski, vēl līdz Otrajam pasaules karam tā bija apdzīvota lauku ainava. Pašreiz vizuāli to var vērtēt kā pagātnes ainavu (it kā tas, kas bijis, nav bijis, jo mēs to neredzam), bet patiesībā šeit saglabājušās senās ainavas pēdas zemes īpašumu struktūrā. Cilvēkiem, kas šeit zemes reformas laikā atguvuši īpašumus, tā ir šodienas, reālā ainava. Ainavas galvenā vērtība – tā ir konkrēts stāsts par 20.gs. notikumiem jūras piekrastē. Kopumā – tā ir informatīva nozīme, kas svarīga visai sabiedrībai.
- Grīņu ainava – arī tā ir pagātnes ainava, taču tās nozīme šodien ir plašāka, jo kalpo par papildinošo teritoriju divām īpaši aizsargājamām teritorijām: Grīņu dabas rezervātam un Ziemupes liegumam. Viss Grīņu apvidus kopumā ir nozīmīgs dabas procesu, cilvēka un dabas mijiedarbību izpētes objekts.

Pāvilostas pilsētas turpmākās attīstības skatījumā liela nozīme ir mežiem, ne tikai pilsētmežiem (meži pilsētas robežās), bet arī tuvējās apkārtnes mežiem, kas kopumā veido vienotu segumu. Piepilsētas mežu (aizsargjosla ap pilsētām) platība ir 336 ha. Tieši pilsētas robežās – 185,55 ha (Zaļkalna mežs, 'Raķešu mežs'). Atsevišķu puduru veidā meži saglabājušies agrāk lauksaimnieciski izmantotajās platībās, pašreiz – atmatās.

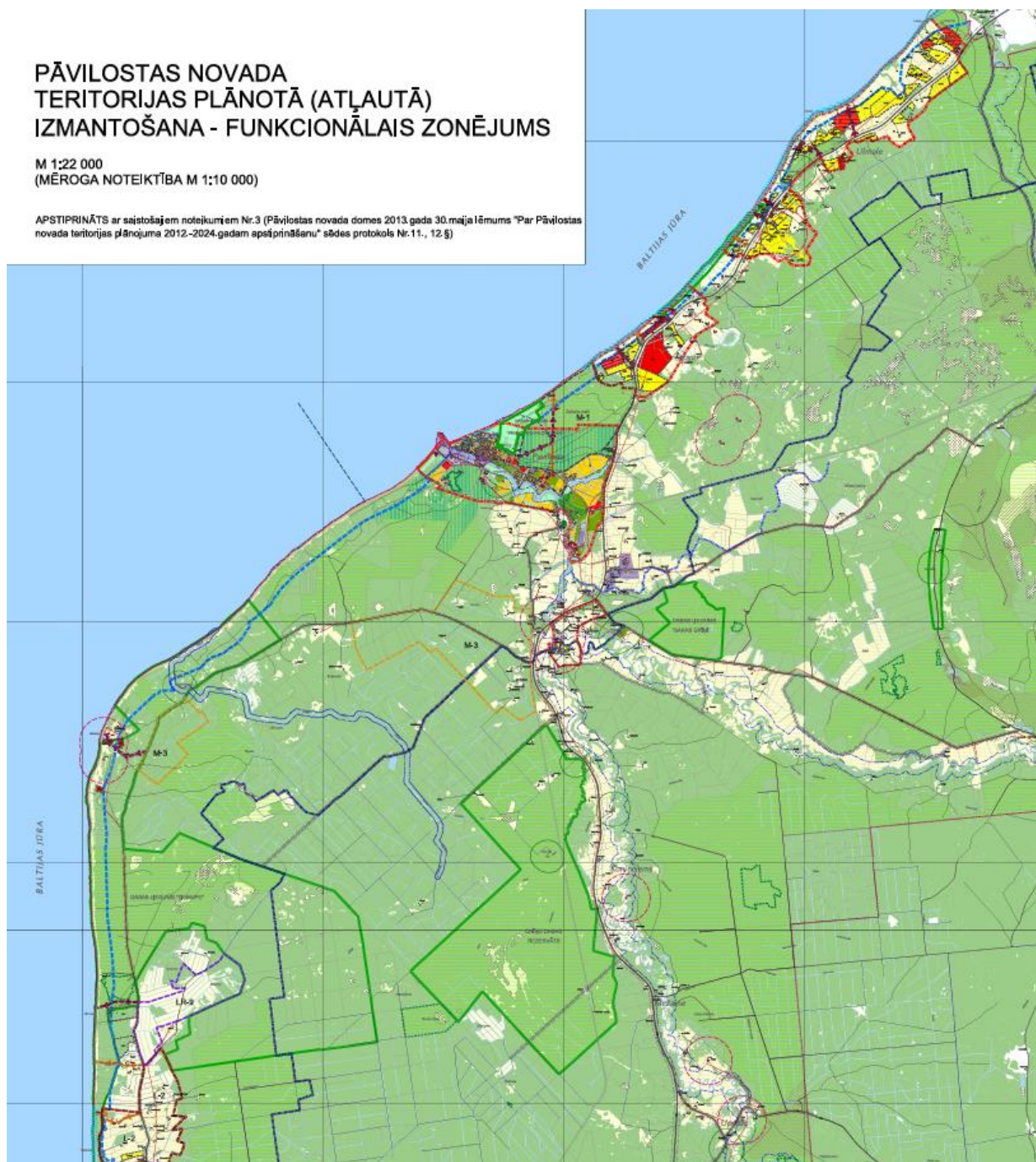
Teritorijas plānojumā ir identificēti piekrastes daļā esošie biotopi (Eiropas Savienības aizsargājamie biotopi Latvijā. Noteikšanas rokasgrāmata.2010) un Life-Nature projektā dots arī piekrastes joslas teritorijas zonējums pēc divām pazīmēm – pēc (1) bioloģiskās vērtības un (2) izmantošanas rakstura. Tā kā zonējumu kritēriji izriet no konkrētā projekta mērķiem un priekšstatiem, piemēram, par ainaviskajām vērtībām Piekrastē, par atpūtas procesa pārvaldību, un atbilst izvēlētajam pētījuma mērogam, tad teritoriju plānojumā šis zonējums ir integrēts

Vērtējot iepriekš minēto, likumsakarīgi, ka jau šobrīd esošais Pāvilostas novada teritorijas plānojums paredz Baltijas jūras ierobežotas saimnieciskās darbības aizsargjoslu. (skat. 7.att.; 8.att.) Baltijas jūras piekrastes ierobežotās saimnieciskās darbības joslā (līdz 5 km no krasta) ir vairāki saimnieciskās darbības ierobežojumi, kas ietver būvniecības, mežsaimniecības, rūpniecības, kā arī atkritumu apsaimniekošanas ierobežojumus, lai aizsargātu dabas vērtības un ekosistēmu. Šajā joslā stingri kontrolē un ierobežo darbības, kas var negatīvi ietekmēt vidi. Noteikumi par būvniecību piekrastē nodrošina ekoloģisko līdzsvaru, ierobežojot būvniecību, kas var radīt piesārņojumu vai bojāt ainavu.

PĀVILOSTAS NOVADA TERITORIJAS PLĀNOTĀ (ATĻAUTĀ) IZMANTOŠANA - FUNKCIONĀLAIS ZONĒJUMS

M 1:22 000
(MĒROGA NOTEIKTĪBA M 1:10 000)

APSTIPRINĀTS ar saistošajiem noteikumiem Nr.3 (Pāvilostas novada domes 2013.gada 30.maija lēmums "Par Pāvilostas novada teritorijas plānojuma 2012.-2024.gadam apstiprināšanu" sēdes protokols Nr.11., 12.§)

8.att. Pāvilostas novada teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana – funkcionālais zonējums²¹

²¹ Pāvilostas novada teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana <https://tapis.gov.lv/tapis/lv/downloads/654>

PIEZĪME: DETALIZĒTS PILĒTAS UN CIEMU TERITORĪJAS FUNKCIONĀLAIS ZONĒJUMS UN VIETAS AR ĪPAŠIEM NOTEIKUMIEM PARĀDĪTAS ATSEVIŠKĀS KARTĒS

9.att. Pāvilstas novada teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana – funkcionālais zonējums apzīmējumi²²

Secinājumi

- Stratēģijā ir identificētas zonas, kas ir piemērotas vēja generatoru izbūvei, un šīs zonas atrodas atstātas no aizsargājamām dabas teritorijām un kultūrvēsturiskām vietām. Prioritātes tiek piešķirtas vietām, kuras nodrošina optimālus vēja apstākļus, vienlaikus samazinot ietekmi uz piekrastes ciematiem un to iedzīvotājiem. Stratēģijā līdz 2035. gadam Dienvidkurzemes novadā iezīmē konkrētas zonas vēja enerģijas un ģeotermālās enerģijas attīstībai.
- Vēja generatoriem jāatrodas pietiekami tālu no jūras krasta līnijas. Šī attāluma prasība palīdz novērst negatīvo vizuālo un akustisko ietekmi uz piekrastes ciemiem un nodrošina, ka vēja parki nebojā piekrastes ainavas vērtības. Tādejādi arī samazinās iespējama ietekme uz ekoloģiski nozīmīgām teritorijām un biotopiem piekrastē.
- Plānojumos ir uzsvērtā ainavu un biotopu analīze, īpaši piekrastes apgabalos. Piemēram, jūras stāvkrasta un Akmeņraga ainavas tiek izceltas kā vērtīgas ar augstu informatīvo un kultūrvēsturisko nozīmi. Šī pieeja palīdz atbalstīt ne tikai dabas aizsardzību, bet arī sabiedrības izpratni par konkrētās vietas vēsturisko un ekoloģisko nozīmību.
- Nozīmīgs saimnieciskās darbības virziens, kas piekrastes daļā ir jāveicina ir ekotūrisms, kas saskan ar dabas aizsardzības mērķiem, piemēram, veicinot

²² Pāvilstas novada teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana <https://tapis.gov.lv/tapis/lv/downloads/654>

pieejamību dabas parkiem un rekreācijas objektiem, vienlaikus ierobežojot to ietekmi uz apkārtējo vidi.

5. Vēja ģeneratoru izvietojšanas ierobežojumi un aizsardzības prasības piekrastes teritorijās

5.1. Aizsargjoslu likums²³

Pamatojoties uz Aizsargjoslu likumu, Pāvilostas novada piekrastei ir jāpiemēro īpaši aizsardzības režīmi. Saskaņā ar Aizsargjoslu likuma 6. panta otrās daļas 3. punktu, piekrastē līdz 5 kilometru platumā ir jāievēro ierobežotas saimnieciskās darbības josla. Šī likuma pamatā ir nepieciešamība aizsargāt piekrastes teritorijas pret jebkādiem saimnieciskajiem projektiem, kas varētu negatīvi ietekmēt dabas vidi. Ierobežotas saimnieciskās darbības joslā līdz pieciem kilometriem iekļauj tos meža kvartālus, kuros mežaudzes pārsvarā aug sausās minerālaugsnes.

5.2. Likums par ietekmes uz vidi novērtējumu

Likuma 1. pielikuma 26.¹ punktā noteikts, ka ietekmes uz vidi novērtējuma procedūru piemēro vēja elektrostaciju būvniecībai, ja to kopējā jauda ir 50 megavatu un vairāk, izņemot tādu vēja elektrostaciju būvniecību, kurai piemērojams sākotnējais izvērtējums saskaņā ar Enerģētiskās drošības un neatkarības veicināšanai nepieciešamās atvieglotās energoapgādes būvju būvniecības kārtības likumu.

Likuma 2. pielikuma 3. punkta astotā un devītā daļa nosaka, ka sākotnējais ietekmes uz vidi novērtējums nepieciešams vēja elektrostaciju būvniecībai, ja:

- ◆ to skaits ir 5 elektrostacijas un vairāk;
- ◆ to jauda ir 5 megavati un vairāk;
- ◆ tā paredzēta tuvāk nekā 500 metru attālumā no dzīvojamām mājām, izņemot gadījumus, kad vēja elektrostacija paredzēta dzīvojamās mājas elektroapgādei un tās jauda ir 20 kilovatu un vairāk;
- ◆ būves augstums pārsniedz 30 metrus un tā paredzēta īpaši aizsargājamā dabas teritorijā vai tuvāk nekā 1 kilometra attālumā no īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, izņemot dabas pieminekļu- aizsargājamu akmeņu (dižakmeņu) un aizsargājamu koku (dižkoku)- teritoriju, vai no īpaši aizsargājamo putnu sugu aizsardzībai izveidota mikrolieguma;
- ◆ vēja elektrostaciju būvniecība paredzēta Latvijas Republikas teritoriālajā jūrā un Latvijas Republikas ekskluzīvajā ekonomiskajā zonā.

²³ Aizsargjoslu likums [Aizsargjoslu likums](#)

5.3. Enerģētiskās drošības un neatkarības veicināšanai nepieciešamās atvieglotās energoapgādes būvju būvniecības kārtības likums

Likuma mērķis ir sekmēt atjaunojamās enerģijas ražošanu, veicināt Latvijas Republikas enerģētisko drošību un neatkarību, kā arī mazināt klimata un vides negatīvo pārmaiņu procesus.

Likums nosaka atvieglotu kārtību vēja elektrostaciju, kuru kopējā jauda ir vismaz 50 megavati, un tām nepieciešamās infrastruktūras būvniecībai.

Likuma 7. panta otrā daļa nosaka, ka vēja elektrostaciju būvniecības ierosinātajam ir tiesības veikt ietekmes uz vidi novērtējumu vispārējā kārtībā saskaņā ar likumu "Par ietekmes uz vidi novērtējumu", darbību piesakot Vides pārraudzības valsts birojā, vai veikt sākotnējo izvērtējumu, darbību piesakot Valsts vides dienestā, ja tā atbilst turpmāk minētajam, 4. un 5. pantā noteiktajam.

Likuma 4. pants nosaka, ka vēja elektrostaciju būvniecība ir atļauta ārpus pilsētām un ciemiem vietējās pašvaldības teritorijas plānojuma noteiktajā rūpnieciskās apbūves teritorijā, tehniskās apbūves teritorijā, lauksaimniecības teritorijā, uz mežu zemēm, ievērojot, ka attālums no dzīvojamām un publiskām ēkām līdz tuvākās plānotās vēja elektrostācijas un vēja parka robežai ir vismaz 800 metri.

Atbilstoši likuma 5. pantam, sākotnējais izvērtējums piemērojams vēja elektrostacijām, ka tās tiek plānotas ārpus:

- ◆ īpaši aizsargājamam dabas teritorijām, izņemot Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātu, kurā vēja elektrostaciju un tām nepieciešamās infrastruktūras būvniecība ir pieļaujama Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta individuālajos aizsardzības un izmantošanas noteikumos noteiktajā kārtībā, kā arī ārpus Eiropas nozīmes aizsargājamām dabas teritorijām (turpmāk – *Natura 2000* teritorija), mikroliegumiem, divus kilometrus platām buferjoslām ap *Natura 2000* teritorijām, kā arī putnu sugu aizsardzībai noteiktiem mikroliegumiem;
- ◆ uz brīdi, kad vēja elektrostaciju būvniecība pieteikta Valsts vides dienestā, - dabas datu pārvaldības sistēmā "Ozols" reģistrētajiem īpaši aizsargājamiem biotopiem un īpašu aizsargājamo sugu dzīvotnēm;
- ◆ Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes aizsargjoslas;
- ◆ virszemes ūdensobjektu aizsargjoslām.

Kā arī, sākotnējais izvērtējums piemērojams vēja elektrostaciju būvniecībai, ja nepieciešamās infrastruktūras būvniecībai paredzētās gaisvadu augstsprieguma elektrolīnijas spriegums ir vienāds vai lielāks par 220 kilovoltiem un tās garums ir līdz 15 kilometriem.

Atbilstoši likuma 6. panta pirmajai daļai, vēja elektrostaciju būvniecībai piemērojams sākotnējais izvērtējums atbilstoši likumam "Par ietekmes uz vidi novērtējumu", ja tā atbilst iepriekš minēto likuma 4. un 5. pantā noteiktajam. Vēja elektrostaciju būvniecības izvērtēšanai izmanto vismaz sugu un biotopu aizsardzības jomā sertificēta biotopu, putnu sugu un sikspārņu sugu eksperta sniegtos atzinumus, kā arī trokšņu novērtējumu. Iesniegumam pievieno valsts akciju sabiedrības "Latvijas gaisa satiksme" saskaņojumu vēja elektrostaciju un tām nepieciešamās infrastruktūras būvniecībai.

Šī paša panta trešā daļa nosaka, ka, ja vēja elektrostaciju būvniecībai ir veikts sākotnējais izvērtējums un pieņemts lēmums nepiemērot ietekmes uz vidi novērtējumu, Valsts vides dienests tehniskajos noteikumos var iekļaut nosacījumus par nepieciešamām papildu darbībām līdz brīdim, kad būvprojektu iesniedz saskaņošanai, ja šīs darbības būtiski neietekmē sākotnējā izvērtējuma rezultātu.

Likuma 9. pants nosaka, ka, ja vēja elektrostacijas būvē uz meža zemēm, atmežošanas izraisītās negatīvās sekas kompensē ar apmežošanu. Kā arī, publiska persona var piešķirt energoapgādes komersantam apbūves tiesības vēja elektrostacijas būvniecībai uz attiecīgajai publiskai personai piederošajām meža zemēm uz termiņu, kas nav ilgāks par 35 gadiem.

5.4. Ministru kabineta 30.04.2013. noteikumu Nr. 240 "Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi"

Notikumu 2.25. punktā ir sniegta definīcija vēja parkam - vienotā sistēmā saslēgtu piecu un vairāk elektrostaciju grupa, kurā atsevišķas vēja elektrostacijas ir izvietotas ne tālāk kā 2 km attālumā cita no citas. Noteikumu 161. punktā noteikts, ka vēja elektrostacijas, kuru jauda ir lielāka par 20 kW, atļauts izvietot rūpnieciskās apbūves teritorijā (R), tehniskās apbūves teritorijā (TA), lauksaimniecības teritorijā (L) un mežu teritorijā (M) atbilstoši teritorijas plānojuma nosacījumiem. Savukārt noteikumu 162. punkts nosaka, ka Teritorijas plānojumā vai lokālplānojumā var noteikt teritorijas, kurās vēja elektrostaciju būvniecība ir aizliegta.

Noteikumi, kas attiecināmi uz vēja parku izvietojumu definēti noteikumu 163. punktā:

- ◆ vēja elektrostacijām, kuru jauda ir no 20 kW līdz 2MW, attālums no tuvākās plānotās vēja elektrostacijas un vēja parka robežas līdz dzīvojamām un publiskām ēkām ir vismaz 500 m;
- ◆ vēja elektrostacijām, kuru jauda ir lielāka par 2 MW, attālums no tuvākās plānotās vēja elektrostacijas un vēja parka robežas līdz dzīvojamām un publiskām ēkām ir vismaz 800 m;
- ◆ lai aizsargātu putnu sugas vai dabas vērtības no vēja elektrostaciju un vēja parku ietekmes, nosacījumus un minimālo pieļaujamo attālumu vēja elektrostaciju izvietošanai nosaka atbilstoši ietekmes uz vidi novērtējumam;
- ◆ valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu vizuālās uztveramības zonā izvērtē vēja elektrostaciju un vēja parku ietekmi uz ainavu, ņemot vērā konkrēto situāciju un kultūras pieminekļa specifiku;
- ◆ vēja parka robežu nosaka no malējā vēla elektrostacijas torņa.

Saskaņā ar noteikumu 163.¹ punktu, iepriekš minētos nosacījumus ievēro arī gadījumos, ja esošo vēla elektrostaciju vēja parku tuvumā tiek plānota jauna dzīvojamā vai publiskā apbūve.

Secinājumi

- Ministru kabineta noteikumos ir noteikts, ka pašvaldība teritorijas plānojumā vai lokālplānojumā var noteikt teritorijas, kurās vēja elektrostaciju būvniecība ir aizliegta. Ņemot vērā noteikumu nosacījumus, pašvaldībai nav tiesību aizliegt vēja elektrostaciju būvniecību, bet argumentējot, ir tiesības ierobežot vēja elektrostaciju izvietojumu.
- Saskaņā ar Aizsargjoslu likumu, piekrastes zonai līdz 5 km attālumam objektīvi ir piemērojami saimnieciskās darbības ierobežojumi, kas nodrošina dabas aizsardzību, saglabājot bioloģisko daudzveidību un piekrastes ainavu.
- Ministru kabineta noteikumi nosaka, ka vēja elektrostacijas jāizvieto vismaz 500 līdz 800 metru attālumā no dzīvojamām ēkām, atkarībā no elektrostaciju jaudas, lai mazinātu to vizuālo, akustisko un ekoloģisko ietekmi.
- Ministru kabineta noteikumi nosaka vēja elektrostaciju minimālos attālumus līdz dzīvojamām un publiskām ēkām, ko nav iespējams precizēt ar zemāka līmeņa normatīvajiem aktiem, tas ir, ar teritorijas plānojamu.

- Ar normatīvajiem aktiem tiek noteikta nepieciešamība vērtēt vēja elektrostacijas būvniecības ietekmi uz valsts aizsargājamiem kultūras pieminekļiem un īpaši aizsargājamām dabas teritorijām un objektiem, kā arī putniem un sikspārņiem.
- Enerģētiskās drošības likums paredz atvieglotu kārtību lielas jaudas vēja elektrostaciju būvniecībai, vienlaikus uzliekot par pienākumu ievērot aizsargjoslu prasības un minimālo attālumu no apdzīvotām vietām.
- Ar likumu ir noteikta atvieglota vēja elektrostaciju ietekmes uz vidi novērtējuma izstrādes procedūra, aizstājot to ar sākotnējo izvērtējumu, ja vēja elektrostaciju būvniecība, tiek plānota ārpus īpaši aizsargājamām dabas teritorijām.
- Natura 2000 teritorijām – buferzona noteikta divu kilometru platā joslā, nodrošinot, putnu sugu aizsardzībai noteiktiem mikroliegumiem, kā arī ārpus virszemes ūdensobjektu un Baltijas jūras un Rīgas jūras līča piekrastes aizsargjoslas.

6. Esošie apstākļi piekrastes teritorijas daļā

Apakšnodaļā tiek aplūkota Pāvilostas novada teritorijas esošās vides situācija, kā arī kultūras mantojuma nozīme un ietekme uz sabiedrību. Tiek analizēti faktori, kas ietekmē vides kvalitāti, piemēram, urbanizācija, industriālā attīstība un lauksaimniecība.

Turklāt, liela uzmanība tiek pievērsta kultūras mantojumam, kas ietver gan materiālās, gan nemateriālās kultūras vērtības. Novērtēts kā kultūras mantojums veicina identitātes veidošanos, sabiedrības saliedētību un ekonomisko attīstību.

6.1. “Baltijas jūras piekrastes ainavu identitāte Latvijā” (2014)²⁴

Profesores Natālijas Ņitavskas disertācijā “Baltijas jūras piekrastes ainavu identitāte Latvijā” (2014) padziļināti pētīta Latvijas piekrastes ainavas identitāti, identificējot tās unikālās iezīmes un piedāvājot metodoloģiju tās saglabāšanai. Pētījumā noteikti galvenie piekrastes identitātes elementi, vērtēti piekrastes ainavas ģeomorfoloģiskie, bioloģiskie un antropogēnie faktori un izstrādātas metodes identitātes elementu atpazīšanai.

Piekrastes 0,5–1 km platā joslā koncentrējas bagātīga bioloģiskā daudzveidība, kas ietver Eiropas un nacionālas nozīmes biotopus, kā arī retas augu un dzīvnieku sugas. Šo unikālo bioloģisko daudzveidību veido specifiskie ģeoloģiskie un ģeomorfoloģiskie apstākļi, kā arī ierobežota cilvēka saimnieciskā darbība pēdējās desmitgadēs. Šajā teritorijā apmēram 90% aizņem aizsargājamie biotopi, un šeit sastopamas 4 Eiropā aizsargājamās augu sugas un 16 putnu sugas.

Dabiskās ainavas saglabāšanu veicina daudzi faktori, tostarp lauksaimniecībai nepiemērotas teritorijas un padomju armijas slēgtās zonas. Tas ir ļāvis saglabāt piekrastes ekosistēmu un nodrošināt dabas daudzveidību, savdabību un retus biotopus.

Baltijas jūras krastam raksturīga liela biotopu daudzveidība, kas cieši saistīta ar krasta vēsturisko attīstību un cilvēka saimniecisko darbību. Augiem ir nozīmīga loma ainavas identitātes veidošanā, jo to sabiedrības aktīvi mainās no sezonas uz sezonu, atkarībā no ārējiem apstākļiem, cilvēka ietekmes un ģeomorfoloģiskiem procesiem.

²⁴ “Baltijas jūras piekrastes ainavu identitāte Latvijā” (2014) N.Ņitavska [Promocijas darbs: Baltijas jūras piekrastes ainavu identitāte Latvijā = The Baltic Sea Coastal Landscape Identity in Latvia](#)

Piekrastes augu valsts ir jutīga pret dabas apstākļu maiņām un antropogēno slodzi, kas padara to viegli pakļautu izmaiņām.

Piekrastes meži ir ne tikai nozīmīgs rekreācijas resurss, bet arī kalpo kā dabiska barjera, kas aizsargā kāpas un palīdz saglabāt krasta stabilitāti. Mežu izciršana piekrastē ir ierobežota, un daļa no mežiem ir īpaši aizsargājamo teritoriju sastāvdaļa. Šajos mežos dominē priežu meži ar nabadzīgu augu valsti, kurā sastopami ķērpji un sīkkrūmi, kā arī mitrie melnalkšņu meži, kuros mitrumu mīlošie augi piešķir ainavai īpašu šarmu.

6.2. Piekrastes teritorijas nozīmīgums

6.2.1. Dabas un kultūras mantojuma vērtības piekrastē

Piekrastes teritorija Dienvidkurzemes novadā ir svarīga ekoloģiski un bioloģiski daudzveidīga zona, kas nodrošina mājvietu dažādām retām un aizsargājamām sugām, kā arī ir ainaviski vērtīga.

Galvenās dabas vērtības, kas sniedz nenovērtējamus ekosistēmu pakalpojumus šajā reģionā ir:

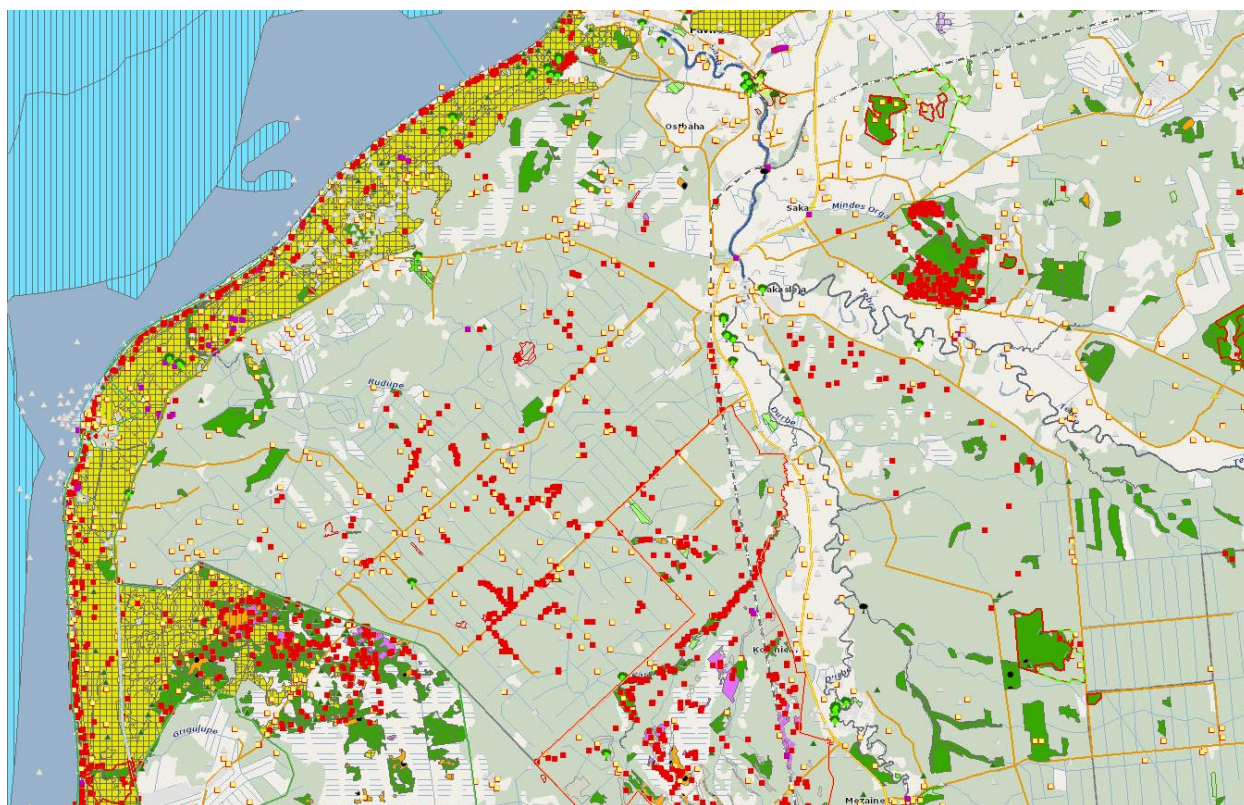
- ♦ Smilšainās kāpas kalpo kā dabisks barjers pret eroziju un jūras ūdens uzplūdiem, vienlaikus nodrošinot mājvietu vairākām retām augu un dzīvnieku sugām. Kāpu apvidū sastopamas tādas aizsargājamās sugas kā Smiltāju nelķe (*Dianthus arenarius*) un Zeltais grīslis (*Carex flava*).
- ♦ Piekrastes zonā ir sastopama liela augu un dzīvnieku daudzveidība, tostarp tādas reti sastopamas un aizsargājamās putnu sugas kā melnā puskāja un parastais piekūns. Šie putni piekrastes zonā ligzdo un barojas, tādējādi teritorija ir būtiska to sugu dzīvotnei.
- ♦ Gar piekrastes joslu atrodas plašas un neskartas pludmales, kas ir nozīmīgas ne tikai ekotūrismam, bet arī dabiskajai vides līdzsvaram. Šīs ainavas ir Latvijas bagātības, kas veido valsts identitāti – baltas smilšu kāpas ar priežu audzēm ir unikāla vērtība Baltijas reģiona kontekstā. Ainavas ekosistēmas pakalpojumi ietver mentālās veselības un fizisko aktivitāšu veicināšanu, gan vietējiem iedzīvotājiem, gan apmeklētājiem no citām valstīm.

OZOLS - Dabas datu pārvaldības sistēmā²⁵ skaidri redzama Mežainas piejūras kāpas biotops, kas atbilst Sugu un biotopu aizsardzības likumam. Šajā sistēmā

²⁵ OZOLS- Dabas datu pārvaldības sistēma <https://ozols.gov.lv/pub>

Mežainas piejūras kāpa ir definēta kā mikroliegums – tā ir teritorija, kas noteikta ar mērķi aizsargāt īpaši aizsargājamās sugas un biotopus ārpus īpaši aizsargājamām dabas teritorijām.

OZOLS sistēmā ir skaidri atzīmētas arī Aizsargājamo sugu atradnes, kas ietver dažādas augu, sēņu, ķērpju, sūnu un alģu sugas. Šo atradņu datu attēlojums sniedz iespēju vizuāli izprast, kur atrodas šīs aizsargājamās sugas, un palīdz nodrošināt to aizsardzību. Piemēram, attiecībā uz Mežainas piejūras kāpām atzīmēti specifiski augi, kas ir raksturīgi šai biotopu grupai, kā arī citas svarīgas sugas, kas veido ekoloģisko līdzsvaru šajā teritorijā. Šāda datu vizualizācija veicina izpratni par biotopu saglabāšanas vajadzībām un palīdz veidot efektīvas dabas aizsardzības stratēģijas. (skat. 9.att.)

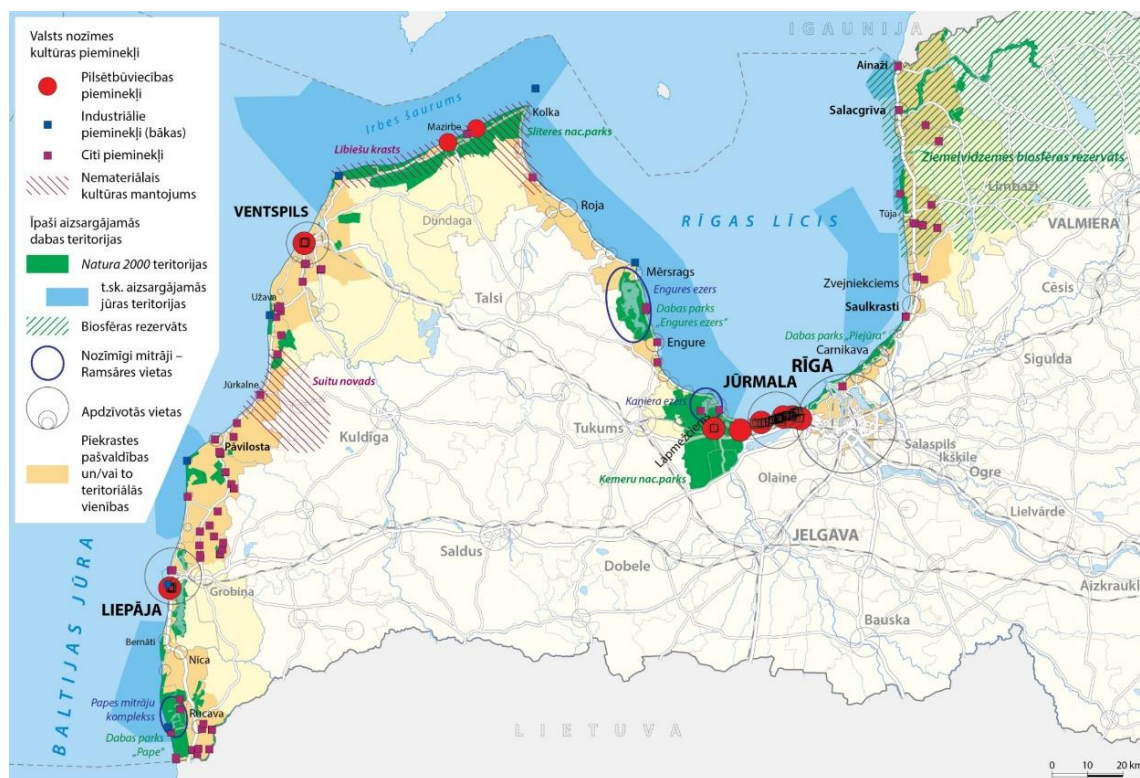

10.att. OZOLS- Dabas datu pārvaldības sistēmas karte²⁶

Dienvidkurzemes novada piekrastes teritorijas ir bagātas ar vairākām nozīmīgām kultūrvēsturiskām vērtībām, kas atspoguļo gan reģiona vēsturisko attīstību, gan vietējo iedzīvotāju dzīvesveidu un kultūras tradīcijas. Tās ietver senas zvejnieku un jūrnieku apmetnes, piemēram, Pāvilostu un Liepājas apkārtni, kas pazīstamas ar savu zvejniecības vēsturi. Piekrastē ir arī kultūras mantojuma objekti,

²⁶ OZOLS- Dabas datu pārvaldības sistēma <https://ozols.gov.lv/pub>

piemēram, vecie bāku kompleksi, vēsturiskas baznīcas, kā arī tādi pilskalni, kā Medzes un Elka pilskalns, kuri gadsimtiem ilgi ir bijušas būtiski vietējai kultūrai.

11.att. Nozīmīgākās dabas un kultūras mantojuma vērtības piekrastē²⁷

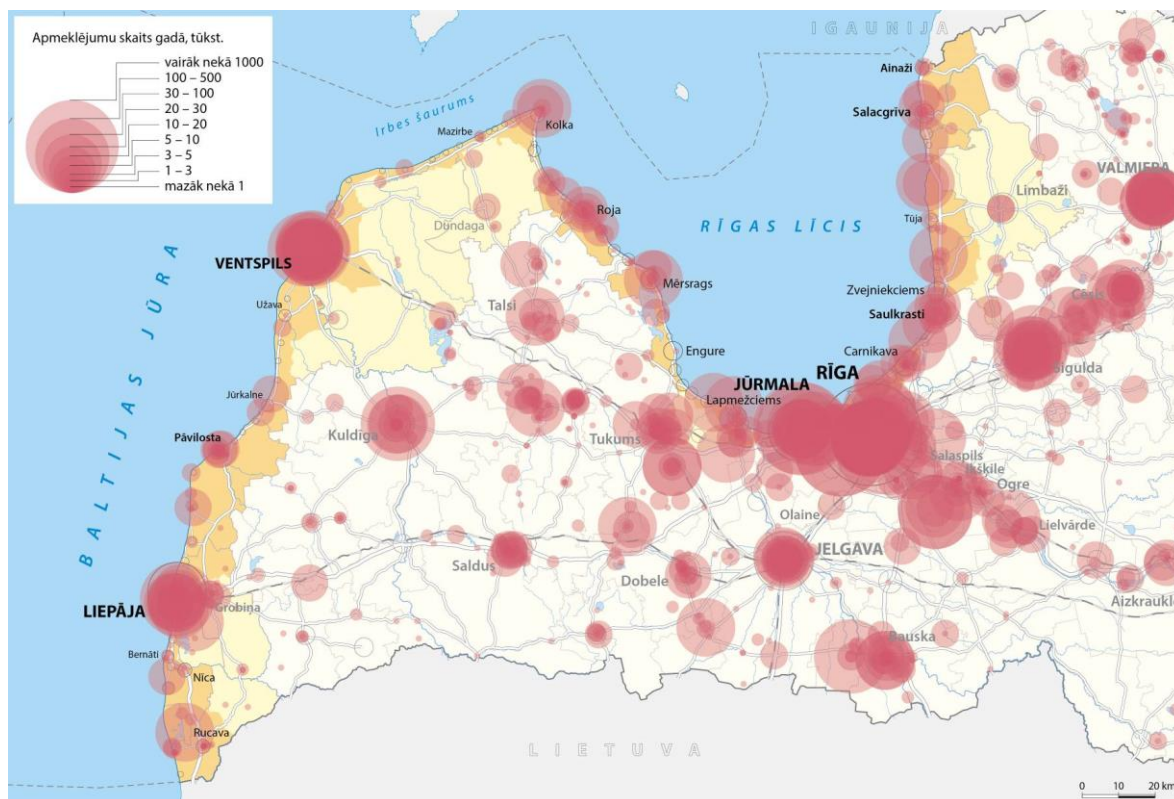
6.2.2. Reģiona tūrisms

Piekrastes neskartība ir būtisks faktors, kas labvēlīgi ietekmē tūrisma Dienvidkurzemes novadā. Saglabājot dabiskās pludmales, kāpu ekosistēmas un vēsturiskos zvejnieku ciemus, tiek radīts unikāls tūrisma piedāvājums, kas piesaista gan vietējos, gan ārvalstu apmeklētājus. Tīra vide un piekraste, kas nav pārpildīta ar industriālām būvēm, nodrošina iespējas dabas tūrismam, ekotūrismam un atpūtai. Tas veicina ne tikai ekonomisko attīstību vietējiem uzņēmējiem, bet arī palīdz saglabāt kultūrvēsturiskās vērtības nākamajām paaudzēm. Šobrīd Dienvidkurzemes novadā tūrisma attīsta nelieli viesu nami, ekotūrisma uzņēmumi un zvejniecība, kas ir galvenās vietējo komersantu darbības jomas.

Dabas aizsardzība un ekonomiskā attīstība šajā teritorijā ir cieši saistītas. Tāpēc ir būtiski, lai piekrastes ainava un dabas vērtības tiktu saglabātas un veicinātu ilgtspējīgu ekonomisko izaugsmi. Tūrisms ir vietējo komersantu galvenais uzņēmējdarbības veids, un dabas vērtību saglabāšana garantēs, ka piekrastes

²⁷ Datu avots: SIA „Nocticus”, Andris Klepers, 2015. gads

apgabals turpina piesaistīt apmeklētājus, nodrošinot stabilus ienākumus vietējiem uzņēmumiem

12.att. Nozīmīgāko tūrisma piesaistes objektu pārklājums²⁸

Reģionālais tūrisms bieži ir sinerģijā ar Ekosistēmu pakalpojumiem, kas ir dabas sistēmu sniegtie labumi un funkcijas, kas nodrošina cilvēka dzīves kvalitāti, sabiedrības labklājību un ekonomisko attīstību. Tos var iedalīt četrās galvenajās kategorijās:

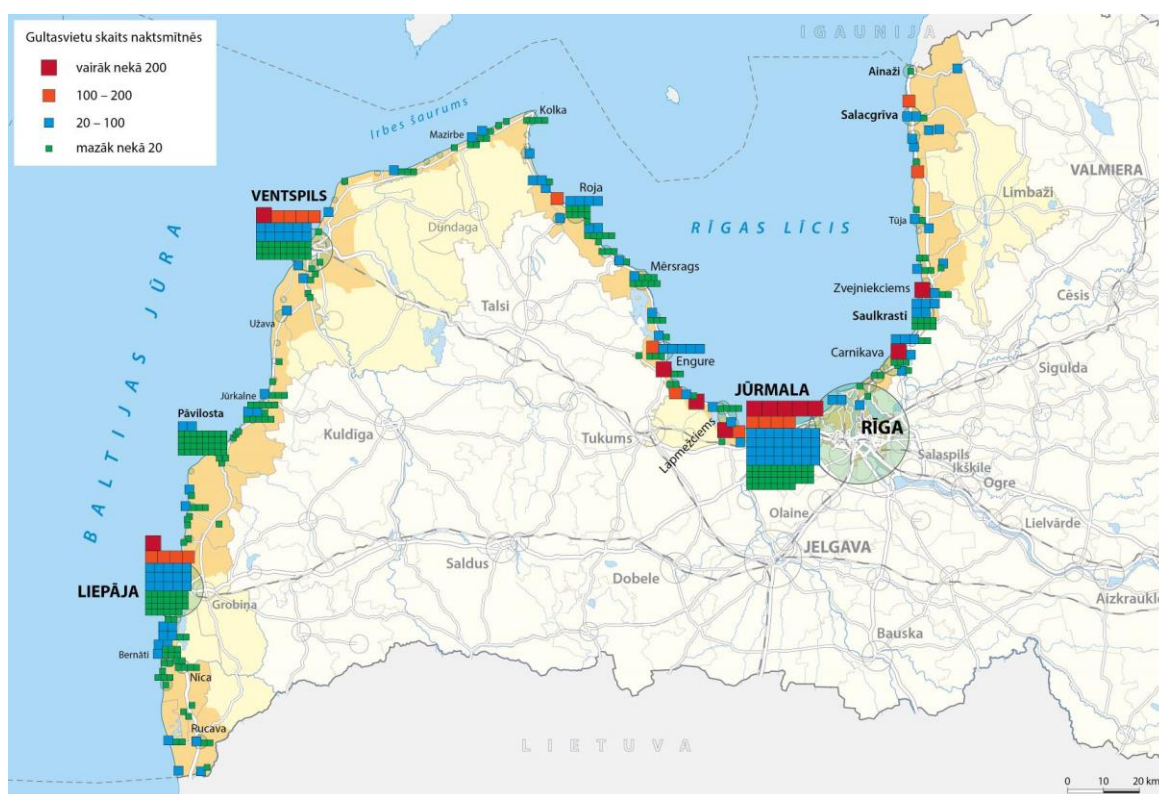
1. **Apkopes (jeb regulējošie) pakalpojumi:** Šie pakalpojumi uztur vides līdzsvaru un nodrošina dabas procesus, kas regulē klimatu, ūdens kvalitāti un piesārņojumu. Piemēram, meži un mitrāji darbojas kā dabīgi filtrētāji, samazinot piesārņojuma līmeni un uztverot oglekļa dioksīdu, tādējādi mazinot klimata pārmaiņas. Dabas teritorijas, kas absorbē ūdeni, pasargā arī no plūdiem.
2. **Apgādes pakalpojumi:** Šie ir tiešie resursi, ko cilvēki iegūst no dabas, piemēram, pārtika, ūdens, koksne, zāļu izejvielas un citi materiāli. Ekosistēmas nodrošina stabilus pārtikas krājumus, piemēram, zivis no ūdenskrātuvēm un augu produktus no laukiem un mežiem.
3. **Kultūras pakalpojumi:** Ekosistēmas sniedz kultūras, estētiskos un rekreācijas pakalpojumus, kas veicina cilvēku garīgo un fizisko labklājību. Piemēram, dabas skaistums veicina tūrisma, piedāvā vietas atpūtai un relaksācijai, kā arī kalpo kā

²⁸ Datu avots: SIA „Nocticus”, Andris Klepers, 2015. gads

iedvesmas avots mākslai un kultūrai. Tās ir arī nozīmīgas vietējās kultūras identitātei un garīgajai vērtībai, kas saistās ar konkrētām vietām un ainavām.

4. **Atbalsta pakalpojumi:** Tie ietver procesus, kas ir nepieciešami pārējo pakalpojumu nodrošināšanai, piemēram, augsnes veidošanos, barības vielu apriti, fotosintēzi un bioloģisko daudzveidību. Šie procesi veido pamatu visu pārējo pakalpojumu nodrošināšanai, tādēļ tiem ir ilgtermiņa nozīme cilvēka un dabas mijiedarbībā.

Esošās situācija norāda, ka Pāvilostas piekrastes teritorija nodrošina vairākus ekosistēmu pakalpojumus, kas ietver ne tikai dabas kapitāla saglabāšanu un aizsardzību, bioloģiskās daudzveidības veicināšanu, un ekosistēmu atjaunošanu un uzturēšanu, bet arī pievērš uzmanību vides sagatavošanai uzņēmējdarbības veicināšanai. Tas ietver piemērotas vides izveidošanu un atbalstu inovatīvām idejām uzņēmējdarbībā

13.att. Gultasvietu skaits naktsmītnēs un izvietojuma pārklājums plānojuma teritorijā²⁹

6.3. Latvijas meža politika³⁰

Meži ir Latvijas nacionālā bagātība, kas ir jāsaglabā un jāturpina vairot, lai apmierinātu sabiedrības ekoloģiskās, ekonomiskās un sociālās vajadzības. Latvijas iedzīvotājiem mežs ir saistīts ar saimnieciskām, kultūrvēsturiskām un emocionālām saitēm, kas veidojušās gadsimtu gaitā.

Latvijas meža politika ir izstrādāta, lai:

²⁹ Datu avots: SIA „Nocticus”, Andris Klepers, 2015. gads

³⁰ Latvijas meža politika [Latvijas meža politika | Zemkopības ministrija](#)

- ♦ saskaņotu meža nozares attīstības vispārīgos mērķus;
- ♦ noteiktu stratēģijas šo mērķu sasniegšanai.

Meža politikas mērķis ir līdzsvarot sabiedrības interešu realizāciju, radot labvēlīgu vidi ekonomikas attīstībai, saglabājot Latvijas meža ekoloģisko vērtību, nodrošinot meža sociālās funkcijas un uzlabojot likumdošanu. Meža nozares attīstības stratēģijas un principus ilgtermiņā nosaka Latvijas meža politika, kuras vispārīgais mērķis ir ilgtspējīga (nenoplicinoša) meža un meža zemju apsaimniekošana.

MP kontekstā "ilgtspējīga" apsaimniekošana nozīmē meža un meža zemju pārvaldīšanu un izmantošanu tādā veidā un apmērā, lai saglabātu to bioloģisko daudzveidību, produktivitāti, atjaunošanās spēju, vitalitāti un potenciālo spēju veikt nozīmīgas ekoloģiskās, ekonomiskās un sociālās funkcijas gan vietējā, gan nacionālā, gan globālā līmenī, kā arī lai novērstu draudus citām ekosistēmām.

6.4. Sertificēta ainavu arhitekta atzinums Vēja elektrostaciju parka attīstīšana Dienvidkurzemes novadā, Sakas pagastā³¹

Nemot vērā, ka ainavu arhitekts Ģirts Runis ir sagatavojis vēja parka K2Ventum ieceres ietekmes izvērtējumu uz esošo ainavu Dienvidkurzemes novadā, Sakas pagastā, ir apskatīti izdarītie secinājumi. Pilns izvērtējums ir publiski pieejams, tādēļ ir konspektēti atsevišķi, spilgtākie secinājumi, kas no šīs izpētes ietvaros iegūtās informācijas ir vērtējami kā neobjektīvi.

Secinājumos tiek minēti vairāki būtiski faktori, kas ievērojami ietekmē ainavas vērtības:

- ♦ *Ainavas izmaiņas radīs arī vēja parkam nepieciešamās infrastruktūras izveide, kas sevī iekļauj piebraucamos ceļus, kabeļu izbūvi un transformatora apakšstacijas*
- ♦ *Skatu punktiem, kas tuvāki par 4km (ieskaitot Pāvilostas teritoriju, kas ir vidēji 3 km attālumā no tuvākajiem plānotajiem vēja ģeneratoriem), turbīnu augstuma starpība ir vizuāli redzama un ietekme uz ainavu 252 m augstajām turbīnām ir lielāka un vizuāli dominējošāka esošajās ainavās (nekā 230m augstajām).*
- ♦ *Ieteicams saglabāt un/vai turpināt mežsaimniecisko darbību vismaz 3km rādiusā ap plānoto vēja parku, tādējādi nodrošinot, ka netiks atklāti plašāki un tālāki skati uz vēja ģeneratoriem un to dominējošais faktors ainavtelpā nepalielināsies.*

³¹ Sertificēta ainavu arhitekta atzinums Vēja elektrostaciju parka attīstīšana Dienvidkurzemes novadā, Sakas pagastā [17_pielikums-ainavu_arhitekta-atzinums.pdf](#)

Jāuzsver, ka secinājumu aizvietošana ar rekomendācijām, jau liecina, ka vēju parku izveides ietekme uz teritoriju būs neatgriezeniski negatīva. Vizualizācijās uzskatāmi ir novērojama vizuālā ietekme un elementu dominante ainavā.

Te jāatsaucas uz Marco Vizzari pētījumu, kur ir secināts, ka ainavas kvalitāte tieši ietekmē ikdienas dzīves kvalitāti visiem cilvēkiem, kas dzīvo tajā. Tas izteikti saistās ar ainavu sastāvdaļām un iezīmēm, kā arī telpisko un funkcionālo mijiedarbību. Perspektīva kvalitāte, jo īpaši, nosaka elementu vērtību, kas attiecībā uz to īpašībām integritātes un nozīmes rezultātā uzlabotu ainavas kvalitāti.³²

Secinājums, ka sabiedrībai būs ieguvumi no šādas infrastruktūras izveides nav balstīti faktos un nav pierādīti, galvenais secinājums ir tas, ka vēja parka ietekme būs ievērojama. Lai saglabātu Latvijas piekrastes ainavas estētiskās un kultūras vērtības, būtiski izstrādāt TIN, kas minimizētu vizuālo un akustisko ietekmi, īpaši rūpējoties par blakus esošajām viensētām un mežu saglabāšanu.

Secinājumi

- Piekrastes mežos ir liela augu un dzīvnieku bioloģiskā daudzveidība, par ko liecina liels aizsargājamo teritoriju skaits. Šī dabas bagātība ne tikai bagātina mūsu vidi, bet arī nodrošina unikālu pieredzi, nodrošina ekosistēmu pakalpojumus lielai sabiedrības daļai.
- Dienvidkurzemes piekrastes neskartība būtiski veicina tūrisma attīstību, piedāvājot unikālu dabas un kultūras pieredzi, kas piesaista apmeklētājus un veicina vietējo uzņēmumu ekonomisko izaugsmi. Saglabājot dabiskās pludmales, kāpu ekosistēmas un vēsturiskos zvejnieku ciemus, tiek nodrošināta ilgtspējīga attīstība, kas savieno dabas aizsardzību ar ekonomiskajiem ieguvumiem, garantējot, ka reģions saglabā savas vērtības nākamajām paaudzēm.
- Meža politikas mērķis ir radīt labvēlīgu vidi ekonomikas attīstībai, saglabājot ekoloģiskās vērtības un uzlabojot likumdošanu, tādējādi veicinot ilgtspējīgu mežsaimniecību, kas ir svarīga gan vietējā, gan globālā mērogā.
- Ainava un cilvēku labbūtība vēja parka izbūves gadījumā tiks neapšaubāmi mainīta, un šādas izmaiņas būtiski ietekmētu gan vietējās, gan nacionālās nozīmes ainavas vērtības. Lai gan atjaunojamie energoresursi ir vērtīgi, svarīgi saglabāt arī Latvijas unikālās ainavas, kuras veido gan dabas, gan kultūras

³² Marco Vizzari, Spatial modelling of potential landscape quality, Department of Man and Territory, University of Perugia, Borgo XX Giugno 74, 06121, Perugia, Italy;

mantojumu, tādējādi rūpīgi izsvērt šāda mēroga būvju ietekmi un potenciālās sekas ilgtermiņā.

7. Teritorijas ar īpašiem noteikumiem (TIN) ieteicamā redakcija

Atsaucoties uz kopsavilkumu, iepriekš veiktajiem secinājumiem un izvērtētiem avotiem, ir objektīvi, lai 5km joslā un 10km joslā gar Baltijas jūras krastu noteiktu kā teritoriju ar īpašiem noteikumiem (TIN) Dienvidkurzemes teritorijas plānojumā. TIN teritorijas ir īpaši izveidotas, lai nodrošinātu specifisku nosacījumu piemērošanu piekrastes aizsardzībai. Šeit ir piedāvātas konkrētas normas, kas būtu iekļaujamas teritorijas plānojuma apbūves noteikumos. Atbilstoši 2014.gada 30. aprīļa ministru kabineta noteikumiem Nr. 240 "Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi", 5 kilometru zona gar piekrasti nosakāma kā ainaviski vērtīgas teritorijas (TIN5) un 10km zona kā vietējas nozīmes kultūrvēsturiskā un dabas teritorija (TIN4).

Vispārīgajā teritoriju izmantošanas un apbūves noteikumu daļā iekļaujami nosacījumi:

1. Novada teritorijā atļauts uzstādīt vēja ģeneratorus, izņemot vides un dabas resursu aizsargjoslās, īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, ainaviski vērtīgas teritorijas (TIN5) un vietējas nozīmes kultūrvēsturiskā un dabas teritorijas TIN4) teritorijās.
2. Aizliegts uzstādīt vēja ģeneratorus augstākus par 77 metriem 10 km attālumā no jūras krasta līnijas.

Papildus, grafiski attēlojamās TIN4 un TN5 teritorijas un teritorijām piedāvājas piedāvājam izteikt šādā redakcijā:

Vietējas nozīmes kultūrvēsturiskā un dabas teritorija TIN4

Pamatinformācija: Vietējas nozīmes kultūrvēsturiskā un dabas teritorija TIN4 ir teritorija, kurā tiek aizsargātas vietējās vēsturiskās, kultūras un dabas vērtības, ierobežojot intensīvas saimnieciskās darbības, tostarp vēja ģeneratoru izvietojumu piekrastē. Šīs teritorijas apsaimniekošana notiek ilgtspējīgi, lai saglabātu ainavu, ekoloģisko līdzsvaru un veicinātu vietējās kopienas labklājību.

Apbūves parametri: Nenosaka

Citi noteikumi:

1. Apbūves augstums ir ierobežots, lai neradītu vizuālo dominanti, kas traucētu ainavas integritāti vai vēsturisko vērtību uztveri.
2. Aizliegta liela mēroga infrastruktūras objektu būvniecība, piemēram, vēja ģeneratori, kuru augstums pārsniedz 77 m, atkritumu apsaimniekošanas un pārstrādes uzņēmumu apbūve, ķīmiskās rūpniecības uzņēmumu apbūve.

Ainaviski vērtīga teritorija TIN5

Pamatinformācija: Ainaviski nozīmīga teritorija TIN5 ir teritorija, kas ir ainaviski nozīmīga Latvijas un Kurzemes Baltijas jūras piekrastē, kas noteikta saskaņā ar Dienvidkurzemes novada Ilgtermiņa attīstības stratēģiju, lai saglabātu piejūras ainavai raksturīgo vidi un ekosistēmu 5km joslā gar krastu. Teritorijās noteikta, lai novērstu nevēlamas ainavas struktūras izmaiņas, piemēram, nodinējošu ainavu veidojošo elementu izvietojumu un būtisku reljefa pārveidošanu.

Apbūves parametri: Nenosaka

Citi noteikumi:

3. Aizliegta saimnieciskā darbība, kas samazina ainavas kultūrvēsturisko, ekoloģisko vai vizuālo vērtību, – darbības, kuru rezultātā notiek nevēlamas ainavas struktūras izmaiņas (nozīmīgu skatu punktu un skatu joslu aizsegšana ar kokiem, būtiska reljefa pārveidošana, ainavai neraksturīgu būvapjomu veidošana, vēja elektrostaciju un vēja parku izvietojums u.tml.).
4. Plānojot un būvējot jaunas ēkas, kā arī pārbūvējot esošās ēkas, ievērot apbūves raksturu, ēku vēsturisko novietojumu zemes vienībā, saglabājot apkārtējās apbūves mērogu, raksturu, proporciju sistēmu, respektējot vēsturiskās būvniecības tradīcijas un būvmateriālus.
5. Pirms jaunas būvniecības uzsākšanas Būvvalde var uzdot būvniecības dokumentācijā iekļaut sertificēta ainavu arhitekta novērtējumu par plānotās apbūves ietekmi uz ainavu.

Kurzemes piekrastes teritorija, it īpaši, Vērgales pagastā, Sakas pagastā un Pāvilostas pilsētā ir izcilas ar tās neskartajām dabas ainavām, kas veicina ne tikai tūrisma, bet arī vietējo produktu (zvejas, amatniecības) attīstību un nodrošina ekosistēmu pakalpojumus. Iepriekš norādītās TIN teritoriju redakcijas nodrošinātu aizsardzības zonu 10 km joslā no piekrastes, nodrošinātu ilgtermiņa ekonomisko izaugsmi, balstoties uz dabas tūrismu un vietējo iedzīvotāju labbūtību.

Nemot vērā, ka nevienā no apskatītajiem attīstības plānošanas dokumentiem, piekraste, izņemot jūras daļu, nav paredzēti vēju parku izveidei, priekšlikums nav pretrunā ar Latvijas ilgtermiņa attīstības plānošanas dokumentiem, kā arī reģionālā un novada stratēģiju ilgtermiņa attīstībai.

Pielikumā – vektordati, kas izstrādāti atbilstoši 2014.gada 30. aprīļa ministru kabineta noteikumiem Nr. 240 “Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi” vektor datu klasifikācijai.

14.att. Dienvidkurzemes novada teritorijas plānojuma TIN4 un TIN5 grafiskais priekšlikums

Izmantoto informācijas avotu saraksts

1. Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030. gadam [tiešsaiste]. [skatīts 28.10.2024]. Pieejams: <https://www.latvija2030.lv/wp->
2. Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021.-2027. gadam [tiešsaiste]. [skatīts 28.10.2024]. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/315879-par-latvijas-nacionalo-attistibas-planu-2021-2027-gadam-nap2027>
3. Par Valsts ilgtermiņa tematisko plānojumu Baltijas jūras piekrastes publiskās infrastruktūras attīstībai [tiešsaiste]. [skatīts 28.10.2024]. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/286733>
4. Valsts ilgtermiņa tematiskais plānojums Baltijas jūras piekrastes publiskās infrastruktūras attīstībai [tiešsaiste]. [skatīts 28.10.2024]. Pieejams: <https://tapis.gov.lv/tapis/lv/downloads/35855>
5. Vides politikas pamatnostādnes 2021.-2027. gadam [tiešsaiste]. [skatīts 28.10.2024]. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/335137-par-vides-politikas-pamatnostadnem-2021-2027-gadam>
6. Kurzemes plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2015.-2030.gadam tiešsaiste]. [skatīts 28.10.2024]. Pieejams: <https://www.kurzemesregions.lv/wp-content/uploads/2018/11/Kurzeme-2030.pdf>
7. Kurzemes plānošanas reģiona attīstības programma 2021–2027 [tiešsaiste]. [skatīts 28.10.2024]. Pieejams: <https://tapis.gov.lv/tapis/lv/downloads/140550>
8. Liepājas valstspilsētas un Dienvidkurzemes novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2035. gadam [tiešsaiste]. [skatīts 28.10.2024]. Pieejams: <https://www.dkn.lv/lv/media/7994/download?attachment>
9. Pāvilostas novada teritorijas plānojums 2012.-2024.gadam [tiešsaiste]. [skatīts 28.10.2024]. Pieejams: <https://tapis.gov.lv/tapis/lv/downloads/650>
10. Aizsargjoslu likums [tiešsaiste]. [skatīts 28.10.2024]. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/42348-aizsargjoslu-likums>
11. Likums par ietekmes uz vidi novērtējumu [tiešsaiste]. [skatīts 28.10.2024]. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/51522-par-ietekmes-uz-vidi-novertejumu>
12. Enerģētiskās drošības un neatkarības veicināšanai nepieciešamās atvieglotās energoapgādes būvju būvniecības kārtības likums [tiešsaiste]. [skatīts 28.10.2024]. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/336089-energetiskas-drosibas-un-neatkaribas-veicinasanai-nepieciešanas-atvieglotas-energoapgades-buvju-buvniecibas-kartibas-likums>
13. Ministru kabineta 30.04.2013. noteikumi Nr. 240 “Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi” [tiešsaiste]. [skatīts 28.10.2024]. Pieejams:

<https://likumi.lv/ta/id/256866-visparigie-teritorijas-planosanas-izmantosanas-un-apbuves-noteikumi>

14. Baltijas jūras piekrastes ainavu identitāte Latvijā” (2014) N.Ļitavska [tiešsaiste]. [skatīts 28.10.2024]. Pieejams: https://lufb.llu.lv/disertacijas/landscape-architecture/Natalija_Nitavska_promoc_darbs_2014_LL.U.pdf
15. OZOLS- Dabas datu pārvaldības sistēma [tiešsaiste]. [skatīts 28.10.2024]. Pieejams: <https://ozols.gov.lv/pub>
16. Datu avots: SIA „Nocticus”, Andris Klepers, 2015. gads
17. Latvijas meža politika [tiešsaiste]. [skatīts 28.10.2024]. Pieejams: <https://www.zm.gov.lv/lv/latvijas-meza-politika>